

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

Nehmotné kulturní dědictví na území Národního geoparku
Železné hory

Bakalářská práce

Autor: Tereza Srbová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Ing. Martina Pásková, Ph.D.

Hradec Králové

Červen 2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 7.8.2015

Tereza Srbová

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Martina Pásková, Ph.D. za metodické vedení práce.

Anotace

Cílem této práce je analyzovat nehmotné kulturní dědictví (NKD) na území Národního geoparku Železné hory (NGŽH) a jeho využití v rámci cestovního ruchu. Dále se tato práce věnuje vztahu mezi geoturismem a NKD. Dvě hlavní výzkumné metody použité v této práci jsou: průzkum literatury a dotazníkové šetření. Další metody, jako je terénní průzkum a rozhovory, jsou využity okrajově. Výsledky ukazují, že velké množství různých druhů NKD může být nalezeno v této oblasti. Dále ukazují, že přibližně 65 % poskytovatelů v oblasti cestovního ruchu využívá nějaké NKD při své činnosti. Bohužel pouze necelých 15 % ho využívá intenzivně. V závěru je vysloveno několik doporučení jak zintenzivnit využívání NKD v rámci nabídky cestovního ruchu.

Annotation

Title: Intangible cultural heritage of National Geopark Železné hory

The aim of this Bachelor thesis is to analyse intangible cultural heritage (ICH) and its use in tourism in the area of National geopark Železné hory (The Iron Mountains). In addition, it discusses the relationship between the two concepts: the geoparks and ICH. Two main research methods are used in this thesis: literature survey and questionnaires. Other methods such as field survey and interviews were also used to get a better picture of the area. The findings show that a large number of different types of ICH can be located in this area. They also show that approximately 65% of tourism providers are currently using some ICH in their tourism offer, but only about 15% of them use ICH intensively. In the conclusion, several recommendations, such as how to incorporate ICH into the existing tourism offer, are made.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl a metodologie práce.....	2
3	Teoretická východiska	4
3.1	Koncept geoparků	4
3.1.1	Definice geoparku.....	4
3.1.2	Udržitelný cestovní ruch a geoturismus.....	5
3.1.3	Sít' geoparků	7
3.1.3.1	Globální síť geoparků	7
3.1.3.2	Sít' evropských geoparků	7
3.1.3.3	Sít' národních geoparků.....	8
3.1.4	Nehmotné kulturní dědictví	9
3.1.4.1	Definice nehmotného kulturního dědictví.....	9
3.1.4.2	Ochrana.....	12
3.1.4.3	Role v cestovním ruchu a dopady cestovního ruchu	12
4	Národní Geopark Železné hory – případová studie	15
4.1	Základní charakteristika.....	15
4.2	Potenciál území pro cestovní ruch	17
4.3	SWOT analýza	19
4.4	Analýza nehmotného kulturního dědictví na území Národního geoparku Železné hory.....	22
4.4.1	Základní analýza	22
4.4.2	Dobrovolní hasiči.....	36
4.4.3	Včelařství	37
4.4.4	Myslivost.....	38
4.4.5	Chov starokladrubskeho vraníka	40
4.4.6	Východočeské loutkářství	41

4.4.7	Vesnické masopustní občůzky a masky na Hlinecku	42
4.4.8	ŽELEZNÉ HORY regionální produkt®	44
4.5	Analýza využití nehmotného kulturního dědictví v rámci CR na území Národního geoparku Železných hor	45
5	Shrnutí výsledů	56
6	Závěry a doporučení	57
7	Seznam použité literatury.....	59
8	Přílohy	64

Seznam obrázků

Obrázek 1-Dělení dědictví podle UNESCO	11
Obrázek 2- Mapa umístění NGŽH	16
Obrázek 3- Mapa NGŽH	17
Obrázek 4-Logo NGŽH.....	17
Obrázek 5 - Starokladrubský vraník	41
Obrázek 6 - Masopust Vortová 2015	44
Obrázek 7 - Choltické koláče	45

Seznam grafů

graf 1-Ústní NKD	23
graf 2-Interpretační umění	25
graf 3-Společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události.....	26
graf 4-Vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru	28
graf 5-Tradiční řemesla a výroba	29
graf 6-Ostatní NKD	30
graf 7-Využitelnost NKD.....	31
graf 8-Propagace NKD.....	33
graf 9-Vhodnost propagace NKD na webu NGŽH	34
graf 10-Vhodnost tvorby kombinovaných balíčku CR.....	35
graf 11-Znalost existence NGŽH.....	47
graf 12-Považujete vlastní nabídku za součást nabídky NGŽH?	48
graf 13-Využití NKD v rámci nabídky CR.....	49
graf 14- Formy využívaného NKD	50
graf 15-Procento prezentovaného NKD.....	52
graf 16-Ocenili by zákazníci využití NKD?	53
graf 17-Vliv využití NKD na cenu produktu CR.....	54
graf 18-Velikost subjektu CR.....	55

Seznam tabulek

Tabulka 1-Základní charakteristika území NGŽH	15
Tabulka 2 - Geologie NGŽH	16
Tabulka 3 - Předpoklady pro CR	18
Tabulka 4 - SWOT analýza.....	20
Tabulka 5-Ústní NKD	23
Tabulka 6-Interpretační umění.....	24
Tabulka 7-Společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události	26
Tabulka 8-Vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru	28
Tabulka 9-Tradiční řemesla a výroba.....	29
Tabulka 10-Ostatní NKD	30
Tabulka 11-Využitelnost NKD	31
Tabulka 12-konkrétní NKD jednotlivých obcí	32
Tabulka 13-Propagace NKD.....	32
Tabulka 14-Vhodnost propagace NKD na webu NGŽH.....	33
Tabulka 15-Vhodnost tvorby kombinovaných balíčku CR.....	34
Tabulka 16-TOP 15	35
Tabulka 17 - Hasičské desatero	36
Tabulka 18 - Spolek včelařů v Chrudimi.....	37
Tabulka 19 - SOUV-VVC.....	38
Tabulka 20- Myslivost.....	39
Tabulka 21 - Chov starokladrubských vraníků.....	40
Tabulka 22 - Masopust.....	43
Tabulka 23-Poskytované služby	46
Tabulka 24-Znalost existence NGŽH	47
Tabulka 25-Považujete vlastní nabídku za součást nabídky NGŽH?	47
Tabulka 26-Využití NKD v rámci nabídky CR	48
Tabulka 27-Využití NKD v rámci segmentů nabídky CR	49
Tabulka 28- Formy využívaného NKD.....	50
Tabulka 29-Procento prezentovaného NKD	52
Tabulka 30-Ocenili by zákazníci využití NKD?	53

Tabulka 31-Vliv využití NKD na cenu produktu CR	54
Tabulka 32-Velikost subjektu CR.....	54
Tabulka 33-Využití NKD v závislosti na velikosti subjektu.....	55
Tabulka 34-Využití NKD v závislosti na velikosti subjektu-poměr+/-	55

Seznam zkratek

CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
EGN	European geopark network
GGN	Global geopark network
MAS ŽH	Místní akční skupina Železnohorský region
MLK	Muzeum loutkářských kultur
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NKD	Nehmotné kulturní dědictví
UNESCO	The United Nations Organization for Education, Science and Culture
UNWTO	The United Nations World Tourism Organization
ŽP	Životní prostředí
NGŽH	Národní geopark Železné hory
NP	Národní park
CHKO	Chráněná krajinná oblast
EU	Evropská unie
OSN	Organizace spojených národů
TIC	Turistické informační centrum
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezka
MKCR	Ministerstvo kultury České republiky
VŠZ	Vysoká škola zemědělská
CK	Cestovní kancelář
CA	Cestovní agentura

1 Úvod

Ze statistik UNWTO je patrné, že cestovní ruch v průběhu posledních desetiletí zažívá trvalý růst a značnou diverzifikaci. Trendem a zároveň cílem cestovního ruchu je tento růst udržet i do budoucna, hovoří se tedy o metodách či přístupech trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu. Udržitelný cestovní ruch neboli sustainable tourism je „*cestovní ruch, který díky koncepčnímu rozvoji a plánování dlouhodobě nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí, neboť jeho cílem je ochrana a zachování životního prostředí ve všech jeho aspektech a respektování životního stylu (včetně dosavadního způsobu obživy, viz Tao-Wall 2009) místních obyvatel (podle NČSN 2004)*“ (Zelenka, Pásková 2012: 590). V rámci udržitelnosti se dává přednost měkkým formám turismu (ekoturismus, geoturismus, agroturismus) před masovým cestovním ruchem.

Do tohoto konceptu se nepochybně řadí i geoturismus, neboť geoturismus a s ním spojený koncept geoparků je jednou z oblastí přírodního turismu, který respektuje přístupy udržitelnosti. Momentálně se ve světě neustále rozšiřuje síť globálních, kontinentálních i národních geoparků. Jak popisuje například Čtveráková (2014), geoturismus se již nezaměřuje jen na geologii oblasti, ale věnuje pozornost i místní fauně a flóře, aktivitám místní komunity, tradičním pokrmům, výrobkům a zvykům místního obyvatelstva. Čtveráková (2014) dále zmiňuje, že se geoparky stávají novou formou územní ochrany, která na rozdíl od tradičních forem (NP, CHKO) nevychází striktně z legislativního opatření, ale z iniciativy místních obyvatel.

Právě zajímavé spojení geoturismu a kulturního dědictví, především pak nehmotného kulturního dědictví (další fenomén dnešní doby), se stalo podnětem k vytvoření této bakalářské práce.

2 Cíl a metodologie práce

Hlavním cílem této práce je analyzovat využití nehmotného kulturního dědictví na území Národního geoparku Železné hory (NGŽH) v rámci nabídky cestovního ruchu (dotazník č. 2). Ke splnění tohoto cíle je nutné provést některé další analýzy jako:

- Analyzovat aktuální potenciál cestovního ruchu v Železných horách
- Analyzovat nehmotné kulturní dědictví na území Národního geoparku Železných hor (dotazník č. 1)

Jedním z nezbytných kroků je vytvoření základní charakteristiky Národního geoparku Železných hor – k tomuto účelu je v dostupných literárních pramenech zkoumána krátká historie vzniku tohoto geoparku, definováno území, na kterém se NGŽH nachází, a využita SWOT analýza zaměřená na CR. Dalším krokem je analyzování aktuálního potenciálu cestovního ruchu NGŽH, k čemuž je využita především Nominační dokumentace k žádosti o udělení titulu NGŽH.

K řešení hlavního cíle práce jsou položeny tyto výzkumné otázky:

- Jaké NKD a v jaké míře se vyskytuje na území NGŽH? – Odpověď na tuto otázku je hledána především za využití dotazníkového šetření určeného pro obecní/městské úřady (dotazník č. 1, viz příloha 1) a také studiem dostupné literatury, propagačních materiálů a místním šetřením.
- V jaké míře je NKD využíváno v rámci nabídky CR na území NGŽH? - Odpověď na tuto otázku je hledána za využití dotazníkového šetření určeného pro místní subjekty poskytující služby v rámci nabídky CR (dotazník č. 2, viz příloha 2).

Pracovní hypotéza, která vznikla na základě vlastní zkušenosti a prvotních rozhovorů s pracovníky místních TIC, zní: Většina (více jak 50 %) místních subjektů CR nevyužívá NKD ve své nabídce. Podrobný popis metodiky výzkumu je obsažen v kapitole 4.4.1 a 4.5.

S ohledem na hlavní cíl a nezbytné dílčí analýzy byla zvolena i celková struktura této práce, která je rozdělena do několika tematických částí. Po tomto úvodu následují teoretická východiska zabývající se konceptem geoparků, cestovním ruchem v nich a nehmotným kulturním dědictvím v obecné rovině. Na většinu těchto jevů se snažím dívat jak z pohledu EU, tak z pohledu národního. Další část mé práce je věnována výzkumu samotnému. Poslední část sumarizuje zjištěné výsledky a nabízí některé návrhy a doporučení k praktickému využití nehmotného kulturního dědictví v rámci ČR.

3 Teoretická východiska

3.1 Koncept geoparků

3.1.1 Definice geoparku

Myšlenka vzniku geoparků v Evropě je, jak uvádí například Čtveráková (2014), poměrně mladá, i když to samé se nedá říci o Severní Americe. Je všeobecně známo, že geologické dědictví není z pohledu turistů tak zajímavé jako poznávání fauny a flory či kulturního dědictví, ztvárněného třeba monumentálními hrady a zámky. Autorka dále zmiňuje, že vlivem odborníků, kteří si uvědomovali možnosti popularizace geologického a krajinného dědictví, se zrodila myšlenka vzniku geoparků a geoturismu a že tato myšlenka byla dále podpořena i vlivem ekonomické krize a hledáním nových, inovativních cest jak podpořit ekonomiku jednotlivých regionů.

Hlavním smyslem geoparku je podle autorů Milošová, Neužil, Pásková, Pondělíček, Smutek, Štýrský (2014) ochrana geologického dědictví, ale také jeho přiblížení běžným lidem, jeho rozumné a zodpovědné využívání k ekonomickému prospěchu oblasti. Jak již bylo zmíněno v úvodu, geopark nepředstavuje ochranu území danou státem, ale dobrovolnou iniciativu ze strany místních obyvatel. Milošová, Neužil, Pásková, Pondělíček, Smutek, Štýrský (2014) dodávají, že geopark funguje na principu kooperace, společenské shody a partnerském přístupu k ochraně a využití dané lokality. Podle nich je jednou z preferovaných možností využívání lokality geoparku udržitelný cestovní ruch, zejména pak geoturismus.

Zelenka, Pásková (2012:180) definují geopark jako *„území, které reprezentuje geologické dědictví dané lokality či daného regionu na místní, regionální, národní, evropské či jiné kontinentální a globální úrovni, například skalní města, krasová území, archeologická, paleontologická naleziště, vulkanické jevy, staré doly, hutě, atd. Disponuje strategií udržitelného rozvoje. Geopark má jasně definované hranice a zahrnuje dostatečně velkou a osídlenou oblast, která umožňuje prosazovat udržitelný rozvoj a naplňovat poslání geoparků.“* V souvislosti s dalšími důležitými aspekty geoparků je u mnoha zdrojů (GGN, EGN, Pásková, Síť národních geoparků ČR, atd.) uváděno, že:

- geopark hraje aktivní roli v ekonomickém rozvoji svého území, především prostřednictvím rozvoje geoturismu a posilováním image spojené s geologickým dědictvím
- spolupracuje s místními obyvateli, přímo ovlivňuje jejich životní podmínky a prostředí, upevňuje vazby obyvatel ke krajině, pomáhá jim znovu si přisvojit dědictví krajiny a zapojit je do procesu revitalizace
- geopark je experimentálním územím, které vytváří, zkoumá a zlepšuje metody jak uchovat geologické dědictví
- geoparky by měly spolupracovat s místními podniky na vytváření nových vedlejších produktů spojených s geologickým dědictvím oblasti, udržovat spolupráci s ostatními geoparky
- mnohé geoparky informují o geologických rizicích, jako je sopečná činnost, zemětřesení, tsunami, a mohou pomoci s přípravou krizových plánů
- věnují se vzdělávací činnosti v oblasti geologie a provázanosti geologického dědictví s přírodním, kulturním a nehmotným dědictvím dané oblasti, podporují environmentální výchovu a vzdělávání
- geopark by neměl být muzeum, ale aktivní laboratoří, kde najdou uplatnění jak specializovaní vědci na nejvyšší úrovni, tak zvědaví turisté
- v mnohých oblastech se geoparky snaží zlepšit postavení žen a najít jim uplatnění v rámci propagace tradičních řemesel
- nepodílí se na komerčním prodeji vzácných geologických předmětů

3.1.2 Udržitelný cestovní ruch a geoturismus

Udržitelný rozvoj vychází z definice Komise OSN (1987) pro životní prostředí a rozvoj, přijaté r. 1987, která říká, že rozvoj je udržitelný tehdy, naplní-li potřeby současné generace, aniž by ohrozil možnosti naplnit potřeby generací příštích. Tato základní myšlenka byla dále rozvíjena na mnoha úrovních a v mnoha odvětvích.

Podstatou udržitelnosti jsou podle Ministerstva pro místní rozvoj (2007) 3 základní principy:

- sociální rozvoj, který respektuje potřeby všech

- účinná ochrana životního prostředí a šetrné využívání přírodních zdrojů
- udržení vysoké a stabilní úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti

MMR (2007) dále popisuje udržitelný rozvoj jako směr uvažování, který neznamena pouze ochranu životního prostředí, ale který se snaží synergicky propojit potřeby životního prostředí s ekonomickými a sociálními potřebami obyvatel.

Geoturismus naplňuje všechny základní myšlenky udržitelnosti. Jedná se o formu cestovního ruchu, která se neustále rozvíjí a prohlubuje. Jak uvádí Čtveráková (2014), starší definice geoturismu hovořily o turismu zaměřeném na geologii a geomorfologii. Moderní definice zahrnují mnohem více aspektů včetně vzdělávání. Jedna z těchto komplexních definic, kterou formulovali Zelenka a Pásková (2012:182), říká: *„geoturismus je forma udržitelného cestovního ruchu, založeného na poznávání vývoje Země pomocí aktivního prožitku geologicky zajímavé krajiny s významným geologickým dědictvím. Hlavními atraktivitami geoturismu jsou tzv. geotopy, zpravidla interpretované pomocí geosteze. Geoturismus se vyznačuje profesionálním populárně odborným výkladem a/nebo animací geoprůvodce...“*.

Mezi aktivity geoturismu řadí Farsani, Coelho, Costa (2012) například montanistiku, amatérské rýžování zlata, množství „geo-sportů“, jako je geo-rafting, geo-biking, dále poznávání kulturní historie krajiny, navštěvování místních řemeslných dílen, konzumace místních produktů, pořádání/navštěvování naučných přednášek, vytváření geo-turistických produktů... Tito autoři nepovažují geoturismus pouze za formu cestovního ruchu, ale také za účinný nástroj marketingu, neboť pod společným logem geoparku mohou vznikat nové geo-produkty, jako jsou geo-restaurace, venkovská ubytování, geo-pekárny či geo-zahrady. Dowling (2010) formuloval 5 klíčových zásad geoturismu, které jej odlišují od ostatních forem CR a zároveň naznačují budoucí směr vývoje. První tři zásady jsou typické právě pro geoturismus, další dvě by měly platit u všech forem CR:

- geologický základ
- udržitelnost

- informativnost
- prospěšnost pro místní obyvatele
- spokojenost turistů

3.1.3 Síť geoparků

3.1.3.1 Globální síť geoparků

Autoři Milošová, Neužil, Pásková, Pondělíček, Smutek a Štýrský (2014) uvádějí, že GGN (Global geopark network) je síť, která za podpory organizace UNESCO spojuje Síť evropských geoparků, Asijsko-Tichomořské síť geoparků a území dalších kontinentů, které ještě neustanovily své kontinentální síť. UNESCO (2014) říká, že GGN byla založena roku 2004, kdy byla přijata Pekingská deklarace o ochraně geologického dědictví a že v roce 2014 sdružovala GGN 111 členů z 32 zemí. Sama GGN (2015) na svých webových stránkách deklaruje, že jejím hlavním cílem je, aby její členové pomáhali aspirujícím územím v jejich rozvoji a při žádostech o členství, a tím pomáhali rozšířit koncept geoparků do všech koutů světa. Dále zdůrazňuje, že zvláštní pozornost by měla být věnována geoturismu v rozvojových částech světa, neboť právě geoturismus a další formy udržitelného cestovního ruchu mohou přispět k vytváření nových pracovních míst, a tak pomoci místním komunitám. GGN dále podle svých stanov slouží jako platforma pro spolupráci a výměnu cenných informací mezi experty a pracovníky geoparků.

3.1.3.2 Síť evropských geoparků

Evropská síť geoparků (EGN), jak zmiňují například autoři Farsani, Coelho, Costa (2012), byla založena regiony 4 evropských států – Francie, Německo, Španělsko a Řecko. Tito autoři konkrétně zmiňují, že šlo o 4 regiony, které měly mnoho společného, byly to geologicky zajímavé rurální oblasti oplývající přírodní krásou a kulturním bohatstvím, které čelily podobným problémům, jako je pomalý hospodářský rozvoj, vysoká nezaměstnanost a vysoká míra emigrace. Na základě těchto problémů se místní muzea a geologické parky rozhodly intenzivně

spolupracovat, a tak vznikla v roce 2004 Síť Evropských geoparků. EGN (European geopark network) je podporována organizací UNESCO. V současné době (leden 2015) sdružuje EGN, podle informací na webových stránkách EGN (2015), 64 geoparků z 22 zemí. EGN (2015) říká, že jejich hlavním cílem je podporovat své členy v rozvoji geoturismu, k využívání geologického dědictví, jenž přispěje k udržitelnému rozvoji dané oblasti. Autoři Milošová, Neužil, Pásková, Pondělíček, Smutek, Štýrský (2014) dále uvádějí, že Koordinační výbor EGN, který řídí činnost EGN a který je tvořen 2 zástupci každého geoparku, se schází dvakrát ročně. Na těchto schůzích se, podle informací od stejných autorů, řeší například společná webová stránka, propagace na veletrzích cestovního ruchu, účast na konferencích, hodnocení kandidatur potenciálních geoparků nebo revalidace stávajících geoparků, která se provádí každé 4 roky, a koordinační výbor také pořádá výroční konferenci a jednou za dva roky se účastní konference sítě globálních geoparků.

Na základě Makedonské deklaráce se, jak uvádí Geopark Český Ráj (2011), každý evropský geopark stává automaticky i členem Globální sítě geoparků. Česká republika se může pochlubit jedním geoparkem, který je členem Sítě Evropských geoparků a zároveň i členem Globální sítě geoparků. Tento status získalo v říjnu 2005 území Českého ráje. (Geopark Český Ráj, 2011)

3.1.3.3 Síť národních geoparků

Rada národních geoparků ČR (2015) uvádí, že síť národních geoparků ČR vznikla po vzoru ostatních evropských sítí. Stejný zdroj dále zmiňuje, že v současnosti (leden 2015) síť národních geoparků ČR spojuje šest národních geoparků a eviduje pět kandidátů a jednoho zájemce o kandidaturu. Národními geoparky jsou již zmiňovaný Český ráj (UNESCO geopark), Egeria, GeoLoc, Železné hory, Geopark Kraj Blanických rytířů a Geopark Podbeskydí. Jako kandidující území eviduje Rada národních geoparků ČR (2015): Geopark Joachima Barranda, Jeseníky, Geopark Ralsko, Broumovsko a Vysočina, zájem o kandidaturu projevil i Krkonoše. Milošová, Neužil, Pásková, Pondělíček, Smutek, Štýrský (2014) definují funkci sítě, která má podle jejich informací sloužit především jako místo, kde si členové budou vyměňovat zkušenosti, pořádat návštěvy, semináře a konference s geologickou

tématikou. A také se zde budou moci zapojit do společných projektů, sdílet webové stránky, používat společné logo a podporovat se v rozvoji. Na webových stránkách Národní geopark je možné zjistit, že fungování této sítě zajišťuje Rada národních geoparků ČR, která je i poradním orgánem Ministra ŽP ČR. Že tato rada sdružuje zástupce významných odborných geologických a památkových institucí, univerzit, stejně tak jako odborníky na šetrný cestovní ruch a regionální rozvoj. A v neposlední řadě, že Rada národních geoparků ČR také rozhoduje o přijetí geoparku do sítě národních geoparků. Základní principy existence a fungování národních geoparků jsou obsaženy v Chartě národních geoparků České republiky vydané Radou národních geoparků ČR (2010). Charta je A4 dokument, který říká, jaké území se může stát geoparkem a na jakých principech má fungovat. Mezi nejdůležitější body, které Rada národních geoparků ČR (2010) v chartě zmiňuje, patří: *„Národním geoparkem se může stát území, které reprezentuje geologické dědictví České republiky a disponuje strategií udržitelného rozvoje... má jasně definované hranice a zahrnuje dostatečně velkou a osídlenou oblast... zahrnuje geotopy, které jsou výjimečné z hlediska vědeckého zkoumání, estetické hodnoty, osvětového využití a reprezentují geologické dědictví státu... propojeny systémem značených, veřejně přístupných stezek... součástí geologického dědictví, které doplňují ekologické, archeologické, montanistické, historické, etnografické a kulturní památky...“* K dalším principům podle téhož dokumentu patří například ochrana a rozvoj daného území, vzdělávací činnost, podpora aktivního zapojení místních obyvatel a podpora pocitu sounáležitosti s lokalitou, podpora geoturismus, drobného zemědělství a tradičních řemesel, spolupráce s ostatními geoparky a ochrana geologického dědictví území.

3.1.4 Nehmotné kulturní dědictví

3.1.4.1 Definice nehmotného kulturního dědictví

Dělení dědictví lidstva podle kritérií organizace UNESCO znázorňuje obrázek 1. Při popisu kulturního dědictví uvádí Barbro Klein (2006), že tak jako všechny státy musely mít v roce 1900 kulturu, tak v roce 2000 musí všechny lidské bytosti mít

kulturní dědictví. Ovšem ne vše, co bylo součástí kulturního života v roce 1900, se považuje za kulturní dědictví. Janeček (2006) upřesňuje, že kulturní dědictví je jen část, která prošla procesem selekce, část, která je vnímána jako hodnotná a pozitivní, část, u které lidé touží po jejím zachování, která je komunitou podporována a která je v souladu s představou jejich identity, estetiky, morálních představ a poměrně často i v souladu s ekonomickými záměry dané komunity.

Podobně ani veškeré zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti a dovednosti předchozích generací nejsou považovány za nemateriální kulturní dědictví. Kromě již zmíněného procesu selekce jsou zde i další faktory ovlivňující náš úsudek o tom, co se dá a nedá považovat za nemateriální kulturní dědictví. Petr Janeček (2006:3) například říká: *„Jestliže chceme skutečně uchovat nehmotné kulturní dědictví nějakého lidského společenství v celé jeho komplexnosti, jakým etickým dilematům budeme například čelit při pokusech uchovat novoguinejský rituální kanibalismus? Je i pojidání mrtvých příbuzných součástí kulturního dědictví?“*

Stejný autor si všiml i toho, že se mnoho autorů pokouší o definici nehmotného kulturního dědictví (NKD) a že většina těchto definic má podobu výčtu. Definice podávána organizací UNESCO (2003) se v tomto příliš neliší. Úmluva o zachování nehmotného kulturního dědictví, která chrání NKD (UNESCO 2003, článek 2), říká: *„Nemateriálním kulturním dědictvím“ se rozumí zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, jakož i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společenství, skupiny a v některých případech též jednotlivci považují za součást kulturního dědictví.“*

NKD je dle UNESCO (2003) rozděleno do 5 základních skupin:

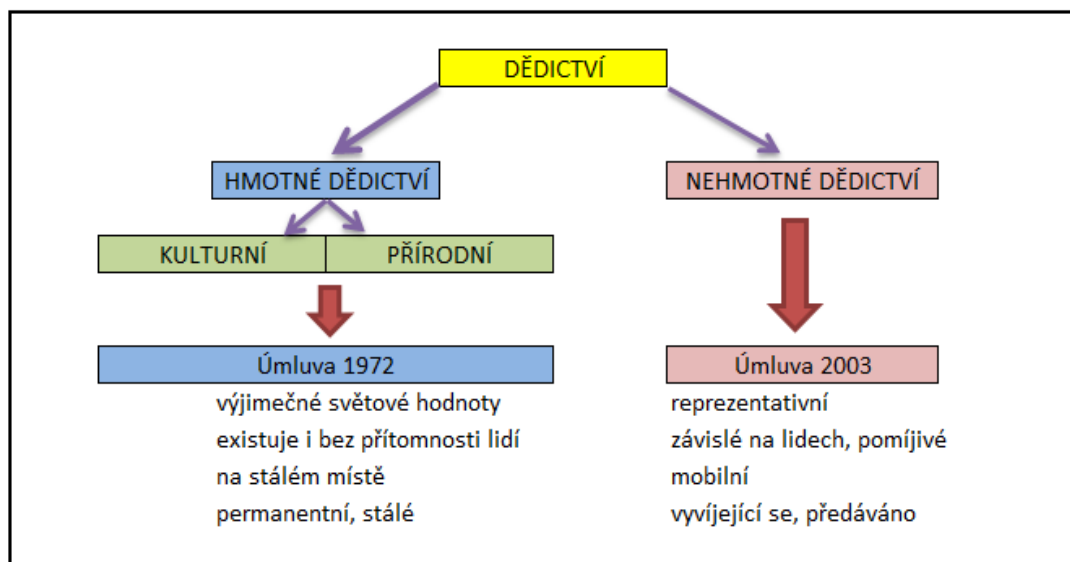
- a) Ústní tradice a vyjádření, včetně jazyka jakožto prostředku NKD
- b) Interpretační umění
- c) Společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události
- d) Vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru
- e) Dovednosti spojené s tradičními řemesly

Základní definice UNESCO (2003) je pak dále rozvíjena několika podmínkami:

- předáváno z pokolení na pokolení
- neustále přetvářeno

- dává pocit identity a kontinuity
- pouze NKD, které není v rozporu s lidskými právy a zásadami vzájemné úcty
- pouze NKD, které není v rozporu se zásadami trvale udržitelného rozvoje

Obrázek 1 - Dělení dědictví podle UNESCO

vlastní tvorba na podkladě informací dostupných na webu Unesco

Zdroj: Srbová, 2015 podle informací dostupných z UNESCO

První bod (předáváno z pokolení na pokolení, a to povětšinou ústní formou) úzce souvisí s bodem druhým (neustále přetvářeno), neboť, jak zmiňuje R. Smeets (2008), je vytvářeno jednotlivci, jeho znalost je zakotvena v jejich mysli a výsledný efekt je značně ovlivněn jejich fyzickými i psychickými schopnostmi. Což znamená, že stejná lidová píseň zpívaná otcem se bude lišit ve svém provedení od stejné písně zpívané synem. Dokonce i tanec předváděný jedním a tím samym člověkem bude mít jinou podobu při každém jeho předvedení, a to ani nemusíme uvažovat rozdíl mezi tím, kdy je aktérovi 5, 18 nebo 60 let. Z tohoto neustálého přetváření a vývoje vyplývá i případná otázka autenticity. Někteří autoři (Smeets, 2008) se problémem autenticity příliš nezaobírají, neboť tvrdí, že jelikož je každé provedení přirozeně jiné, pozměněné, tak je autentické a nedá se o NKD říci, zda je historicky korektní. Někteří autoři se na problém autenticity zase dívají z toho pohledu, zda není tradice vytržena z kontextu, zda není provozována jen pro účely turismu a zda byla opravdu předávána z generace na generaci, nebo zda byla uměle

revitalizována. Například UNESCO (2003) nepovažuje za NKD takové kulturní projevy, které jsou vytrženy z kontextu, které se přirozeně nevyvíjejí a které jsou uměle zinscenované.

3.1.4.2 Ochrana

Nehmotné kulturní dědictví, jeho poznávání a ochrana jsou dalším z fenoménů dnešní doby. Lidé si začali uvědomovat, že kromě hmotných kulturních památek existují i nehmotné kulturní památky, které je zapotřebí ochraňovat, a že jejich ochrana a udržení jejich existence mohou být velmi složité, neboť je nelze opravit, uložit do muzeí či přemístit do bezpečí. Ochrana NKD je, podle UNESCO (2003, článek 2.3.), v první řadě zajištění jeho životaschopnosti, které se má dosáhnout prostřednictvím „*identifikace, dokumentace, výzkumu, udržení, ochrany, podpory, zhodnocování, předávání, především prostřednictvím formální i neformální výchovy, jakož i revitalizací různých aspektů tohoto dědictví.*“ Stejný dokument zdůrazňuje, že hlavním cílem podpory se mají stát místní lidé, kteří jsou nositeli dané tradice a díky kterým je nehmotné kulturní dědictví předáváno z generace na generaci.

3.1.4.3 Role v cestovním ruchu a dopady cestovního ruchu

Jak uvádí Zelenka, Pásková (2012), cestovní ruch je provozován v mnoha formách, např.: adrenalinový, ekoturismus, kongresový, krajanský, kulturní, léčebný, poznávací, prožitkový, přírodní, rekreační, religiózní, sportovní, turistika, wellness atd. Nejběžnější formou je podle mnohých autorů (např. McKercher a du Cros, 2002) kulturní cestovní ruch, respektive i při jiné primární motivaci, při jiné formě cestovního ruchu, např. při rekreačním CR máme tendenci poznávat kulturu dané lokality. Tomuto jevu se více věnují již zmiňovaní autoři McKercher a du Cros (2002:144), kteří definují následujících 5 typů kulturního turistu:

- záměrný (úmyslný) kulturní turista – kulturní turistika je jeho základním důvodem k návštěvě destinace, jedinec prožívá hluboký kulturní zážitek
- prohlídkový kulturní turista – kulturní cestovní ruch je základním či hlavním důvodem jeho návštěvy destinace, ale zážitek je víceméně povrchní

- kulturní turista – „šťastlivec/objevitel“ – který necestoval do destinace z kulturních důvodů, ale když už se účastnil, končí s hlubokými kulturními zážitky
- příležitostný kulturní turista – kulturní turistika je slabým důvodem pro návštěvu destinace a výsledný zážitek je tak zákonitě povrchní
- nahodilý kulturní turista – tento turista nepřijíždí do destinace z důvodu kulturní turistiky, nicméně účastní se některých aktivit a má povrchní zážitky

Cestovní ruch a nehmotné kulturní dědictví mají, podle autoru Kesner, Moravec, Novotný, Škodová-Parmová (2008), mezi sebou trvale napjatý vztah. Stejní autoři uvádějí, že cestovní ruch na jedné straně přispívá k popularizaci NKD, ekonomicky přispívá k rozvoji dané lokality, ale také s sebou nese některé negativní vlivy. Mezi negativní vlivy CR na NKD řadí Rodzi, Zaki, Subli (2013) například zjednodušování některých tradic, aby byly lépe pochopitelné pro turisty, nebo vytržení některých tradic z jejich kontextu či zcela zinscenovaná představení některých tradic jen pro turisty, a to bez kulturního či sociálního vlivu na místní obyvatelstvo. McKercher a du Cros (2002) zmiňují, že hlavním problémem je nalezení určitého kompromisu či rovnováhy mezi zájmy cestovního ruchu a zájmy ochrany NKD. Rovnováhy mezi vnějšími hodnotami památky, které užívá turista, a ochranou vnitřních hodnot daného NKD pro místní obyvatele a ochranáře. Kesner, Moravec, Novotný, Škodová-Parmová (2008) říkají, že teoreticky by všechny strany, jak zástupci CR, tak ochranáři, tak místní obyvatelé měli spolu spolupracovat na vytvoření produktu kulturního CR, který by naplňoval jak ekonomické, tak kulturní, tak sociální principy udržitelnosti. Podle stejných autorů je toto v praxi velmi složité, neboť snaha o dosažení jednoho cíle je často na úkor cíle jiného. Tito autoři také zdůrazňují, že důležitým prvkem fungující spolupráce je zařazení místních obyvatel do procesu vytváření produktu CR, mělo by se s nimi zacházet s respektem, jejich názory a představy by měly být brány v úvahu a měla by jim být dána šance se finančně či jinak podílet na rozvoji CR. Důležité je podle nich to, aby se místní obyvatelé mohli účastnit školení a být vzděláváni a aby poznali potenciál CR při rozvoji regionu.

Další problém při využívání NKD, který vnímají autoři Kesner, Moravec, Novotný, Škodová-Parmová (2008), je ten, že v mnohých případech neodpovídá kulturní či

umělecká hodnota NKD atraktivitě vnímané cílovou skupinou turistů. Stejní autoři rozvíjejí myšlenku, že v odvětví CR je základem každé destinace její konkurenceschopnost. Ta je ve velké míře dána její odlišností od ostatních destinací, pocitem unikátnosti, který vzbuzuje. To se může podle těchto autorů projevit v nepromyšlené manipulaci s kulturním dědictvím vedoucí ke vzniku sice dobře prodejného, ale neautentického produktu. Takto až uměle vytvořený produkt je v mnohých literaturách nazýván „fakelore“, jakýsi sekundární život folkloru. Někteří autoři (Janeček, Dorson) považují takovýto produkt za něco špatného, jiní tvrdí, že fakelore a folklor se mohou vzájemně ovlivňovat a že fakelore se v dalším vývoji může stát znovu folklorem, pokud je přijat místním obyvatelstvem.

Existuje mnoho podob, jak může být NKD využito v rámci CR, např.:

- Folklorní festivaly
- Stylová tržiště a jarmarky s ukázkami výroby a prodejem
- Živá muzea a skanzeny s možností se zapojit
- Různá představení, folklórní soubory
- Prohlídky s výkladem souvislostí, a to např. u technických památek
- Stravovací zařízení s tradičními recepty, místními produkty
- Ubytování na statcích
- Taneční zábavy, hasičské plesy
- Atd....

4 Národní Geopark Železné hory – případová studie

4.1 Základní charakteristika

Doucek, Pásková, Smutek, Smutková, Štyrský, Zelenka (2014) uvádějí, že první snahy o povýšení Železných hor na geologicky cenné území jsou evidovány již od 60. let minulého století, z dob RNDr. Jindřicha Vodičky, významného regionálního geologa. A že od 90. let se o totéž pokoušeli i páni RNDr. Jiří Hruška a RNDr. Daniel Smutek. Stejní autoři za základní kámen vzniku Národního geoparku považují účast na zasedání Rady národních geoparků v Srbsku začátkem roku 2011. Hlavní iniciátoři vzniku geoparku v Železných horách RNDr. Daniel Smutek a Mgr. Jan Doucek, jak zmiňuje Destinační společnost východní Čechy (2012), byli ve svých snahách úspěšní, a tak se Železné hory 24. dubna 2012 staly oficiálně, jako třetí území v ČR, národním geoparkem. U příležitosti dne Země jim ministr životního prostředí České republiky předal slavnostní certifikát a právo užívat logo Geoparku Železné hory. Základní charakteristiku území představuje tabulka 1 a mapy viz obr. 2 a 3

Tabulka 1-Základní charakteristika území NGŽH

Geopark Železné hory se rozkládá na ploše 777,5 km², Sídlem správy geoparku jsou Vodní zdroje Chrudim, spol. s.r.o.. Geopark zasahuje od Chrudimi až k Chotěboři, leží v něm například obce Heřmanův Městec, Chvaletice, Třemošnice, Seč, Chotěboř, Ždírec nad Doubravou, Trhová Kamenice, Nasavrky, Hlinsko, Skuteč, Proseč, Luže, Chrast... Většina území leží v Pardubickém kraji, jižní oblast kolem Ždírcu nad Doubravou a Chotěboře zasahuje do kraje Vysočina. Přibližně z jedné třetiny je území tvořeno Chráněnou krajinnou oblastí Železné hory, mimo tuto oblast je na území celá řada dalších maloplošně chráněných území.

Zdroj: Doucek, Pásková, Smutek, Smutková, Štyrský, Zelenka (2014)

Jak uvádí například Čtveráková (2014), není samotný geopark (na rozdíl od CHKO) územím s ochranným statutem. Autorka dále zmiňuje, že projekt národního geoparku vznikl především za účelem rozšíření vzájemné spolupráce jednotlivých skupin i jednotlivců s místním zájmem a za účelem propagace dané oblasti.

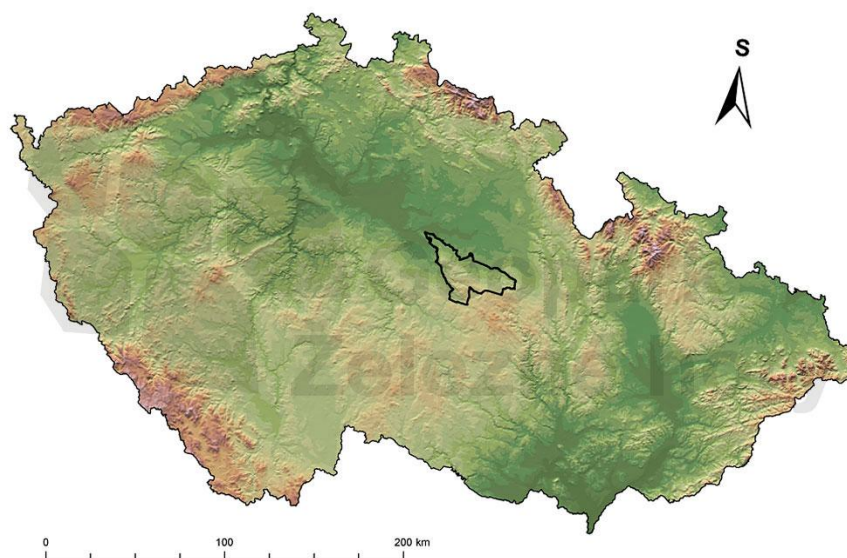
Tabulka 2 - Geologie NGŽH

Území geoparku je výjimečné tím, že prezentuje více než 600 milionů let vývoje Českého masivu na řadě geologických jevů, které je možné spatřit za dva až tři dny. To se odráží i v mottu geoparku, které říká *“Historií Země za dva dny”*. Železné hory jsou geologicky nejkomplicovanějším a nejpestřejším územím v ČR. Geologické jevy jsou reprezentovány i v logu geoparku (viz obr.4). Uskupení šestiúhelníků kopíruje klínovitý tvar celého geoparku. Barva jednotlivých šestiúhelníků vychází z barevné škály jednotlivých hornin. Růžový prvek znázorňuje železnohorské proterozoikum, šedivý paleozoikum, fialová část hlubinné vyvřeliny, zelená mezozoikum a konečně modrý šestiúhelník reprezentuje hydrogeologii.

Zdroj: Společnost přátel Železných hor (2015a)

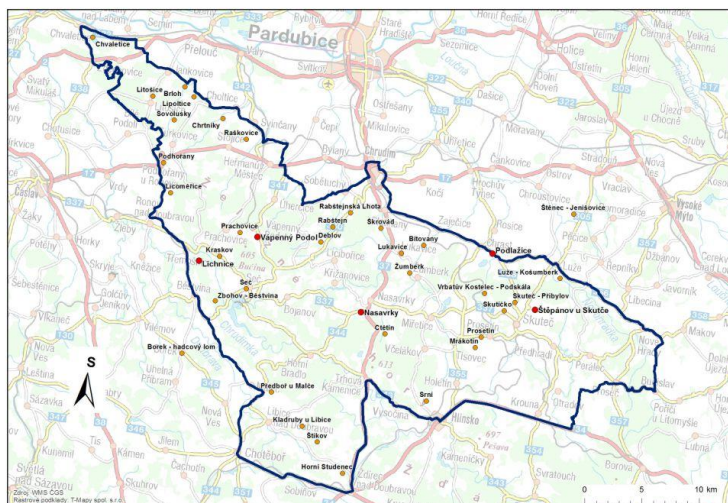
Vedle přírodního bohatství (viz tabulka 2) je na území i celá řada kulturně historických cenností, unikátních muzeí a četné sportovní a rekreační objekty.

Obrázek 2 - Mapa umístění NGŽH

Zdroj: Společnost přátel Železných hor (2015b)

Obrázek 3 - Mapa NGŽH

Zdroj: Společnost přátel Železných hor (2015b)

Obrázek 4 - Logo NGŽH

Zdroj: Společnost přátel Železných hor (2015a)

4.2 Potenciál území pro cestovní ruch

Území NGŽH skrývá velký potenciál pro rozvoj aktivit v rámci CR. Jak uvádí Doucek (2011), členitý reliéf, zachovalý ráz venkovské krajiny, zdravé a čisté životní prostředí, zajímavé geologické lokality a čisté vodstvo předurčují tuto oblast k rozvoji venkovské turistiky, geoturismus, ekoturismus, agroturismu či cykloturistiky. Neopomenutelný přínos pro rozvoj CR vidí Doucek (2011) i v kulturně-historických památkách, lidové architektuře a tradičních akcích. To vše může být využito především díky aktivnímu přístupu místních obyvatel, intenzivní

spolupráci jednotlivých subjektů a iniciativě škol a místních sdružení, což posiluje vztah obyvatel k této lokalitě.

V tabulce 3 jsou uvedeny některé z hlavních předpokladů pro CR, jak je uvádí Doucek (2011), další jsou pak součástí SWOT analýzy, které je věnována následující kapitola.

Tabulka 3 - Předpoklady pro CR

Přírodní podmínky

- velmi členitý reliéf oblasti
- velké plochy pokrývají lesy
- původní porosty v rezervacích Polom a Lichnice-Kaňkovy hory
- možno definovat 3 klimatické zóny - chladné oblasti (CH3), mírně teplé oblasti (MT6), teplé oblasti (T9)
- největší řekou na území je Chrudimka
- vodní přehrada Seč

Hospodářské podmínky

- převážně zemědělská činnost
- chov skotu, ovcí i koz na trvalých travních porostech ve vyšších polohách
- průmysl soustředěn do měst
- těžební průmysl – lomy

Dopravní infrastruktura

- významné silnice I/37, I/34, I/17, I/2
- dobrá dostupnost z Prahy i Brna
- dobrá úroveň i hustota sítě silnic II. a III. třídy
- dostatečný počet parkovacích míst, ale nedostatečná vybavenost parkovišť
- regionální železniční trať 238 Pardubice – Havlíčkův Brod, 261 Žďárec u Skutče – Svitavy, 015 Přelouč – Prachovice
- malá sportovní letiště: Chrudim, Skuteč, Podhořany u Ronova (+ mimo geopark mezinárodní letiště v Pardubicích)

Infrastruktura CR

- dostupná síť ubytovacích a občerstvovacích zařízení
- velké množství cyklotras a zázemí pro cyklisty
- pěší turistika - hustá síť turistických značených stezek + naučné stezky
- rozhledny-Bára, Boika, Barborka, Borůvka, Toulouvcova rozhledna, Terezka, Vojtěchtovská rozhledna
- vodní turistika- nádrž Seč, potápění v zaplavených lomech
- rozvinutá síť hipostezek a jezdeckých okruhů, stanice se zázemím pro jezdce i koně
- dvě lyžařská střediska: Ski areál Hluboká, Lyžařský areál Trhová Kamenice
- upravované běžecké okruhy: Nasavrky – Krásné, Krásné – Ústupky, Seč – Vápenný Podol, Hořelec nebo Horní Bezděkov – Ústupky
- tradiční kulturní, společenské a sportovní akce

Zdroj: Doucek, 2011

4.3 SWOT analýza

Národní geopark Železné hory a jeho pozici v rámci cestovního ruchu lze dále popsat pomocí SWOT analýzy. SWOT analýza je často využívána v marketingu pro analýzu slabých a silných stránek, hrozeb a příležitostí. Její využití zde je vhodné nejen proto, že jak již bylo zmíněno, někteří autoři (Farsani, Coelho, Costa 2012) považují samotný geopark za marketingový nástroj, ale i pro její přehlednost. Velká pozornost je zde věnována především první části SWOT analýzy, tedy seznamu vnitřních a vnějších aspektů. Druhá část procesu, dynamické hodnocení vzájemných vlivů vnitřních stránek a vnějších vlivů, jak uvádí Zelenka (2015), je ponecháno managementu geoparku. Následující SWOT analýza, kterou představuje tabulka 4, byla vytvořena úpravou a syntézou několika dílčích SWOT analýz vytvořených zástupci MAS Železnohorský region, z. s. v rámci programu LEADER

Tabulka 4 - SWOT analýza

Silné stránky:

- poloha v dosahu velkých měst
- pestrá krajina, velké množství chráněných území
- potenciál pro celoroční CR
- četné historické památky
- množství cyklotras, hipotras, turistických a běžeckých tras
- množství naučných stezek
- relativně levná pracovní síla
- image čisté a zdravé přírody
- kvalitní vodní zdroje, velké vodní plochy
- aktivní přístup místní samosprávy a dalších subjektů
- využívání dotačních programů ČR i EU
- "ŽELEZNÉ HORY", regionální produkt
- dobré možnosti pro agroturistiku
- vzájemná spolupráce TIC v oblasti

Slabé stránky:

- poloha mimo hlavní obchodní a dopravní tahy
- špatná dopravní infrastruktura
- nedostatečná síť ubytovacích zařízení
- málo turistických atraktivit v případě špatného počasí
- nízká kupní síla obyvatel regionu
- nízká úroveň propagace atraktivit CR
- množství památek ve špatném technickém stavu
- nedostatečná občanská vybavenost a služby
- neschopnost udržet návštěvníky v regionu na více dnů
- znečištění vodních ploch
- malá komunikace podnikatelů s TIC
- nezokruhované turistické trasy

Příležitosti:

- možnost dotací na ochranu přírody a udržitelný CR
- dostatečně velký a dostupný potenciál CR
- příprava "nadregionálních" produktových balíčků CR
- rostoucí poptávka po specializovaných formách CR (agroturistika, cyklistika, pěší a horská turistika, jezdeckví)
- potenciál pro rozvoj agroturistiky (ekologie, zemědělství, folklór)
- využití a regenerace kulturně historického dědictví
- využití moderních trendů v komunikaci a propagaci (sociální sítě)
- rozšíření naučných stezek, podpora ekologických aktivit
- zvyšování kvality služeb
- zvyšování kvality předávaných informací
- nové trasy, nová programová nabídka
- koordinace aktivit, společné turistické balíčky

Hrozby:

- rozvoj konkurenčních regionů v rámci trhu CR
- slabá spolupráce na nadregionální úrovni v rámci CR
- napjatost obecních rozpočtů, problémy s předfinancováním projektů
- možný odliv kvalifikovaných lidí z regionu
- ohrožení kulturní krajiny přemírou využívání
- globalizace kultury
- vysoká fluktuace majitelů a zaměstnanců
- legislativa pro volné kácení stromů
- chátrající a zastaralé prostory sportovních a kulturních zařízení
- možné snižování dopravní obslužnosti
- nedostatečný přenos znalostí, zkušeností, tradic
- složitost komunálních aktivit, byrokracie
- neschopnost udržet návštěvníky na více dní

Zdroj: MAS Železnohorský region, 2011

4.4 Analýza nehmotného kulturního dědictví na území Národního geoparku Železné hory

4.4.1 Základní analýza

Pro základní analýzu NKD byla zvolena kvantitativní výzkumná strategie, konkrétně dotazníkové šetření. Prvním krokem bylo vytvoření seznamu obcí a měst na území geoparku, vyhledání konkrétních obecních a městských úřadů a jejich kontaktních údajů. Druhým krokem bylo vytvoření samotného dotazníku, jenž vycházel z klasického dělení NKD podle UNESCO, částečně kopíroval model dotazníků používaných sítí evropských geoparků, ale zároveň byl výrazně přizpůsoben kulturním podmínkám v České republice viz příloha č. 1

Dotazníkové šetření probíhalo v období od 09. 04. do 30. 04. 2015. Celkem se ho zúčastnilo 67 obecních a městských úřadů z celkového počtu 118 identifikovaných a oslovených (email), což představuje 56,78 %. Dotazník se skládal z 12 otázek a jeho vyplnění zabralo průměrně 7 minut. Zde je také nutno upřesnit, že ne veškeré zaznamenané NKD by prošlo kritérii organizace UNESCO. V některých případech jde o znovuobnovené tradice nebo o nově vytvořené akce, které jsou inspirovány minulostí. Ale jelikož je i toto neautentické NKD využitelné v rámci CR, nebylo vyřazeno z této bakalářské práce.

První otázka sloužila k identifikaci města či obce. Dotazníkového šetření se konkrétně zúčastnily obce: Běstvina, Bítovany, Bor u Skutče, Brloh, Bukovina u Přelouče, Česká Rybná, Dolany, Golčův Jeníkov, Heřmanův Městec, Hlinsko, Holetín, Horka u Chrudimi, Horní Bradlo, Choltice, Chrudim, Chvaletice, Jeřišno, Klešice, Koruna, Křižanovice, Leština, Libkov, Lipoltice, Litošice, Lukavice, Maleč, Míčov-Sušice, Miřetice, Morašice u Chrudimi, Načešice, Nasavrky, Nová Ves u Chotěboře, Nové Hrady, Poběžovice u Přelouče, Pokřikov, Prachovice, Prosetín u Hlinska, Předhradí, Rabštejnská Lhota, Raná, Ronov nad Doubravou, Rušinov, Řečany nad Labem, Řestoky, Seč, Skuteč, Slatiňany, Sobětuchy, Sobíňov, Sovolusky, Stolany, Střemošice, Svídnice, Svojšice, Trhová Kamenice, Třemošnice, Turkovice,

Úherčice, Vápenný Podol, Včelákov, Vojtěchov, Vrbatův Kostelec, Vysočina, Zdechovice, Ždírec nad Doubravou, Žlebské Chvalovice a Žumberk.

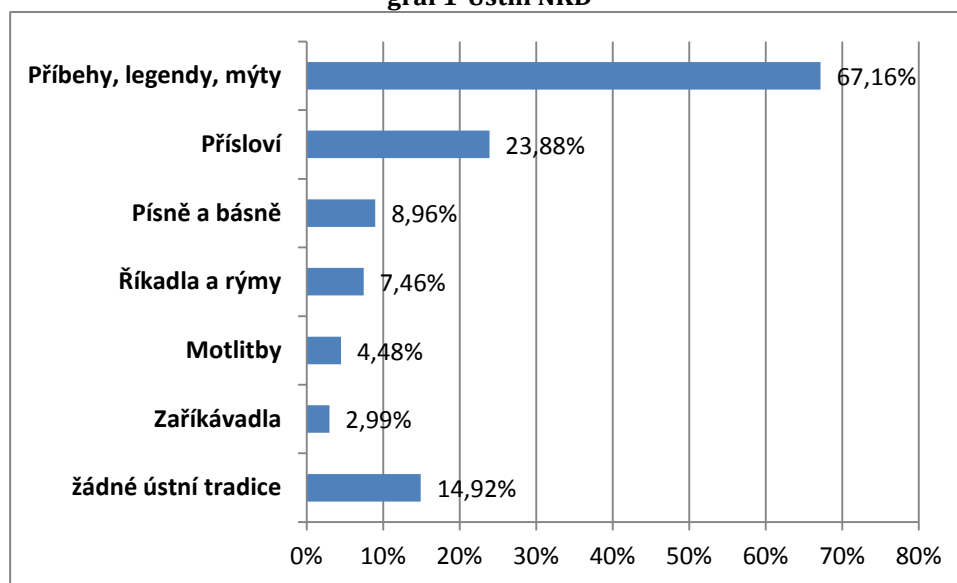
Druhá otázka měla za úkol zmapovat existenci ústního NKD. Jednalo se o povinnou otázku, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených odpovědí, případně dopsat vlastní. Nejčastěji reportovanými ústními tradicemi byly příběhy, legendy a mýty, které lze nalézt v 67,16 % obcí. Kompletní výsledky odpovědí na druhou otázku vypadají takto:

Tabulka 5-Ústní NKD

odpověď	počet obcí	podíl
příběhy, legendy, mýty	45	67,16 %
Příslloví	16	23,88 %
Písně a básně	6	8,96 %
Říkadla a rýmy	5	7,46 %
Motlitby	3	4,48 %
Zaříkávadla	2	2,99 %
žádné	10	14,92 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 1-Ústní NKD

Zdroj: Srbová (2015a)

V rámci vlastních odpovědí na druhou otázku bylo dále jmenováno: Legenda o zázračném obrazu sv. Salvátora, Spytovický hrad a jiné pověsti, Mastná bába, Tisí skála, Červenice, píseň V Čáslavské rovině, Pověst o Miladě a jiné pověsti týkající se hradu Lichnice, Harant Ples zatopil ves, nasadil ryby, vyhnal lidi, pověst o zlém markraběti, o kapliče, o Strachotovi, Dalany, zlatem kovaný a blátem lemovaný

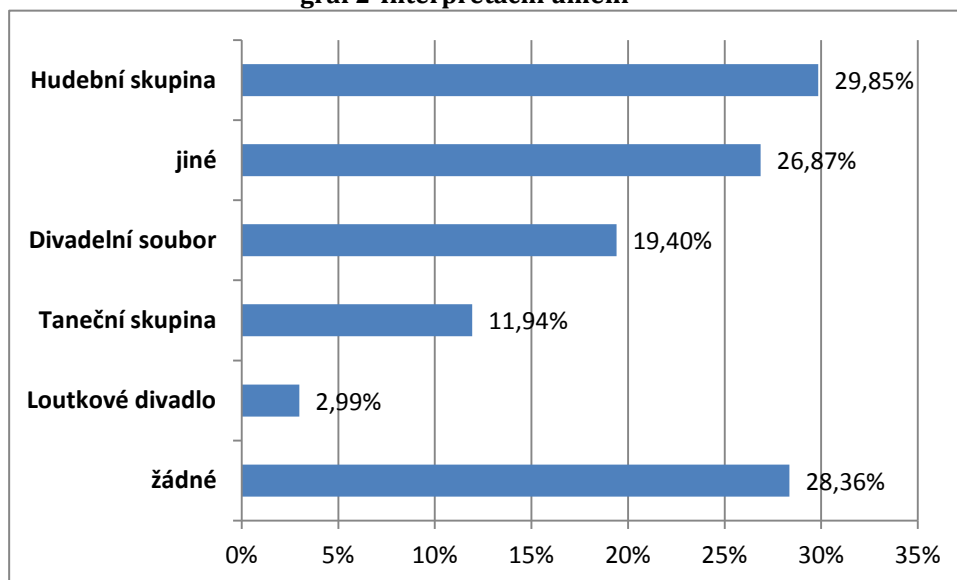
Třetí otázka dotazníku zněla: „Které (tradiční, místní, amatérské) interpretační umění lze nalézt ve vaší obci?“ Tato otázka byla povinná, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených odpovědí, popřípadě dopsat vlastní. Nejčastější odpovědí v této oblasti NKD byla existence hudební skupiny v obci. Zajímavé může být i to, že více než čtvrtina obcí uvedla, že se u nich tento druh NKD vůbec nenachází. Kompletní výsledky odpovědí na třetí otázku vypadají takto:

Tabulka 6-Interpretační umění

odpověď	počet obcí	podíl
Hudební skupina	20	29,85 %
Jiné	18	26,87 %
Divadelní soubor	13	19,40 %
Taneční skupina	8	11,94 %
Loutkové divadlo	2	2,99 %
Žádné	19	28,36 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 2-Interpretační umění

Zdroj: Srbová (2015a)

V rámci vlastních odpovědí na třetí otázku bylo dále jmenováno: Spolek Fantazáci, Loutkářský soubor Ahoj, Vánoční besídka, Svojšický podzim, Klešičtí kmeti, Mortuari, dětská skupina Adrenalin, ZŠ Nasavrky, pobočka ZUŠ Slatiňany, Jarda Bílek a spol., dobrovolníci, kteří na stínání či na dětském dnu předvádějí scénky, Pěvecký soubor Vlastislav, Divadelní soubor Heřman, pěvecký sbor, Babinec, písničkář Tonda Hrdý, Iron Hills, Nekřič, MAT4, folklorní soubory.

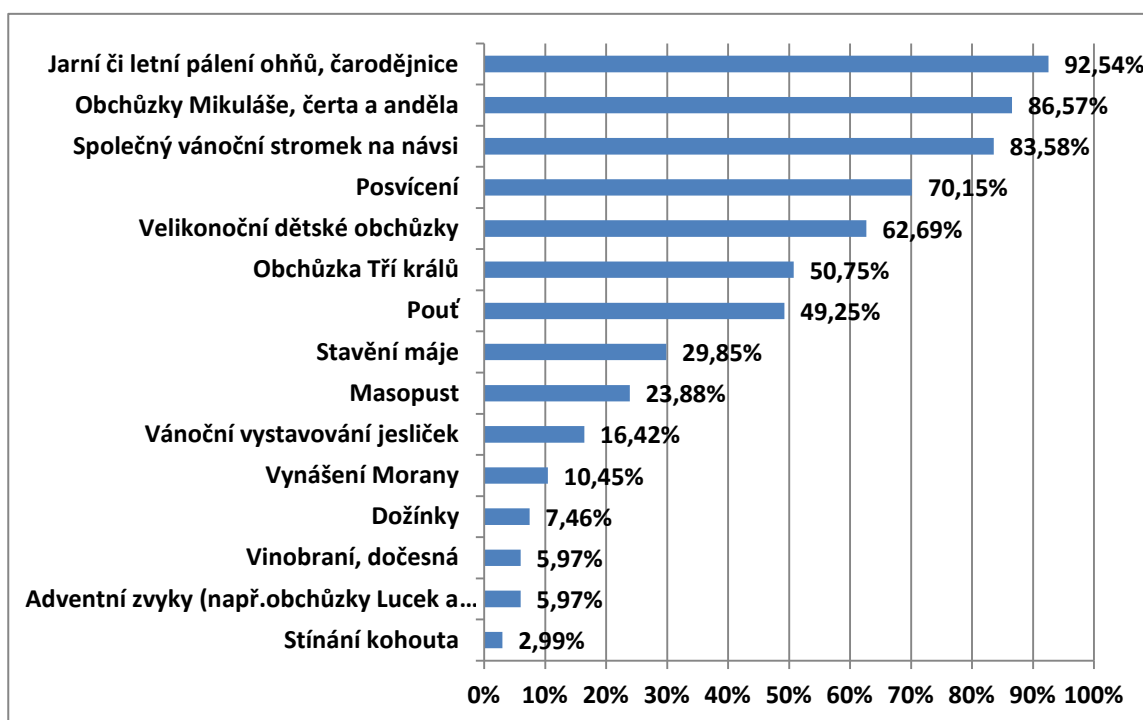
Čtvrtá otázka dotazníku měla za úkol zmapovat společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události, které se v obcích udržují. I tato otázka byla povinná a respondent musel zvolit alespoň některou z patnácti nabízených odpovědí nebo dopsat vlastní. Jako nejoblíbenější se ukázalo jarní či letní pálení ohňů (čarodějnice). Tento zvyk dodržuje 92,54 % dotázaných obcí. Na pomyslném druhém místě skončily občůzky Mikuláše, čerta a anděla s 86,57 %. Kompletní výsledky odpovědí na čtvrtou otázku vypadají takto:

Tabulka 7-Společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události

odpověď	počet obcí	podíl
Jarní či letní pálení ohňů, čarodějnice	62	92,54 %
Obchůzky Mikuláše, čerta a anděla	58	86,57 %
Společný vánoční stromek na návsi	56	83,58 %
Posvícení	47	70,15 %
Velikonoční dětské obchůzky	42	62,69 %
Obchůzka Tří králů	34	50,75 %
Pouť	33	49,25 %
Stavění máje	20	29,85 %
Masopust	16	23,88 %
Vánoční vystavování jesliček	11	16,42 %
Vynášení Morany	7	10,45 %
Dožínky	5	7,46 %
Vinobraní, dočesná	4	5,97 %
Adventní zvyky (např. obchůzky Lucek a Barbor)	4	5,97 %
Stínání kohouta	2	2,99 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 3-Společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události

Zdroj: Srbová (2015a)

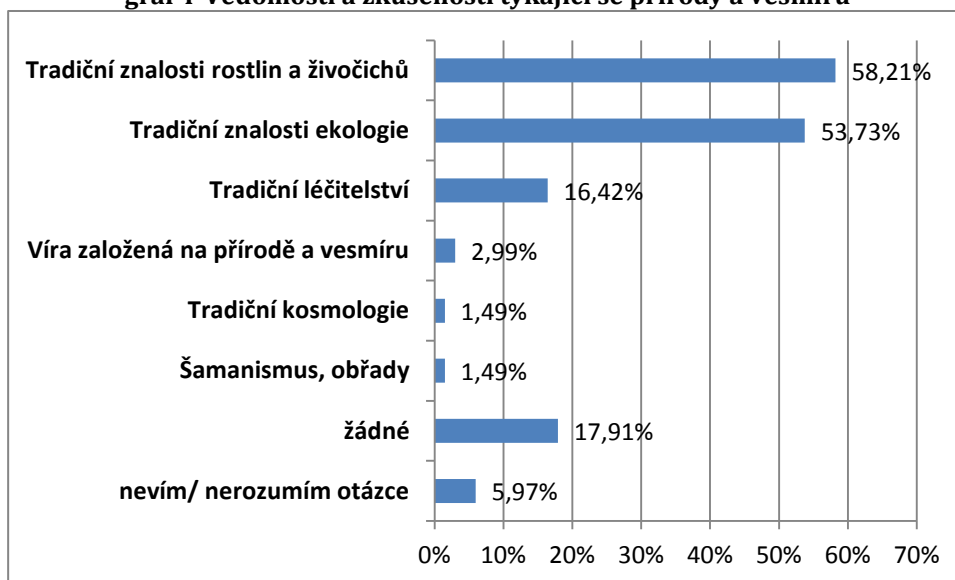
V rámci vlastních odpovědí na čtvrtou otázku bylo dále jmenováno: vánoční/adventní koncerty, loučení s létem, den matek, den dětí, hasiči-oslavy, jednou za 2 roky Krojovaná pomlázka, Klešické peklo (společná Mikulášská nadílka), vítání občánků, slavnost k výročí obce, keltské slavnosti (např. Lughnasad, Samhain), Pohádkový les, Souboj ulic o pohár starostky obce, Soutěž o nejlepší koláč, Karneval pro děti, Setkání heligonkářů, Setkání uměleckých kovářů, Novohradský sraz veteránů, dětský den, útok na Novohradského kohouta, Trhovokamenické trhy - Sejdeme se na rynku, Obecní zabíjačka, Burčákové slavnosti, Svatováclavské slavnosti, Jarní výstavy, plesy, kulturní akce na Zámku Choltice, drakiády, adventní trhy, festival chrámových sborů, setkání rodáků a přátel Vápenného Podola, Sv. Martin, Slatiňanské pozastavení, dětský karneval, Mikulášská besídka, Babský bál, Hasičský ples, Jarní školní ples... Podle velkého množství odpovědí lze tuto kategorii NKD označit jako velmi populární a značně rozšířenou.

Pátá otázka dotazníku zněla: „*Které vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru lze u vás najít?*“ Byla to povinná otázka, respondent musel opět zvolit některou z nabízených odpovědí, případně dopsat vlastní. Tato otázka dělala asi největší potíže a i přes uvedené možnosti (Tradiční znalosti ekologie, Tradiční znalosti rostlin a živočichů, Tradiční léčitelství, Víra založená na přírodě a vesmíru, Šamanismus, obřady a Tradiční kosmologie) některé obce otázce neporozuměly. Nejčastější uvedenou odpovědí byly tradiční znalosti rostlin a živočichů s 58,21 %. To se zdá jako poměrně nízké procento a mohlo to být způsobeno právě nepochopením dané otázky. Zvláště pokud se podíváme na výsledky sedmé otázky, kde myslivost a včelařství zaškrtno shodně 80,6 % obcí. Kompletní výsledky odpovědí na pátou otázku vypadají takto:

Tabulka 8-Vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru

odpověď	počet obcí	podíl
Tradiční znalosti rostlin a živočichů	39	58,21 %
Tradiční znalosti ekologie	36	53,73 %
Tradiční léčitelství	11	16,42 %
Víra založená na přírodě a vesmíru	2	2,99 %
Tradiční kosmologie	1	1,49 %
Šamanismus, obřady	1	1,49 %
žádné	12	17,91 %
nevím/ nerozumím otázce	4	5,97 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 4-Vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru

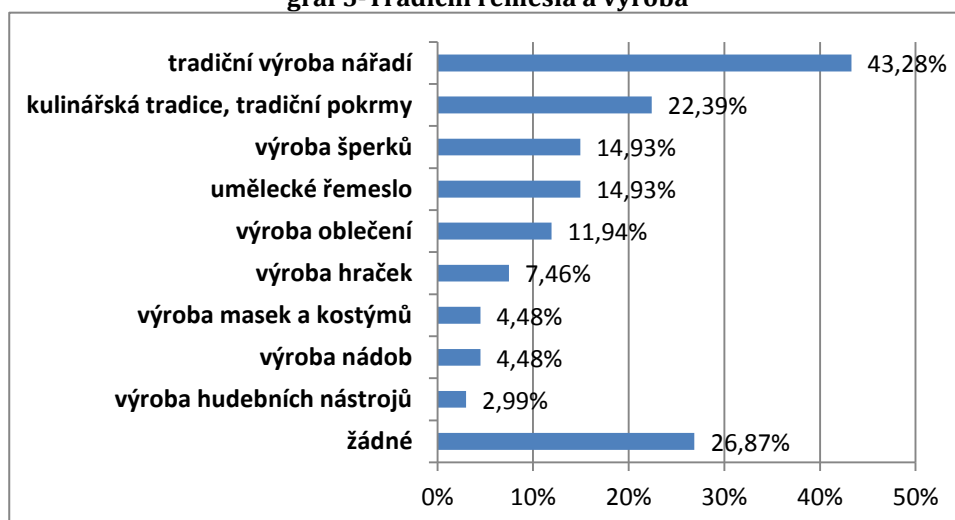
Zdroj: Srbová (2015a)

Prostřednictvím šesté otázky byla zjišťována existence tradičních řemesel a tradičních výrobních postupů. Zde bylo možno zaškrtnout jednu nebo více z 10 navržených odpovědí, případně dopsat vlastní. V této kategorii se s velkým rozdílem jako nejčastější tradiční výroba prosadila výroba náradí (např. sekernictví, soustružení, tesařství, kovářství...) s 43,28 % před kulinářskou tradicí s pouhými 22,39 %. Kompletní výsledky odpovědí na šestou otázku vypadají takto:

Tabulka 9-Tradiční řemesla a výroba

odpověď	počet obcí	podíl
tradiční výroba nářadí	29	43,28 %
kulinářská tradice	15	22,39 %
výroba šperků	10	14,93 %
umělecké řemeslo	10	14,93 %
výroba oblečení	8	11,94 %
výroba hraček	5	7,46 %
výroba masek a kostýmů	3	4,48 %
výroba nádob	3	4,48 %
výroba hudebních nástrojů	2	2,99 %
žádné	18	26,87 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 5-Tradiční řemesla a výroba

Zdroj: Srbová (2015a)

V rámci vlastních odpovědí na šestou otázku bylo konkrétně jmenováno: umělecký kovář, pletení košů a ošatek, tradiční dřevěné hračky z Hlinecka, keramika, Šikovní ruce, výroba Medoviny a včelařských výrobků, jedlé kaštiny, výroba ozdob a šperků z korálků, staročeský trdelník, tradiční truhlářství, zámečnictví, výroba sušených vazeb z květin, kapr po Novohradcku, zahradnictví, Choltické zámecké koláče a zámecká medová žebra, řezbářství, ruční výroba mýdel, Slatiňanská štola (pekárna), sekaná Květ, Lipoltický med.

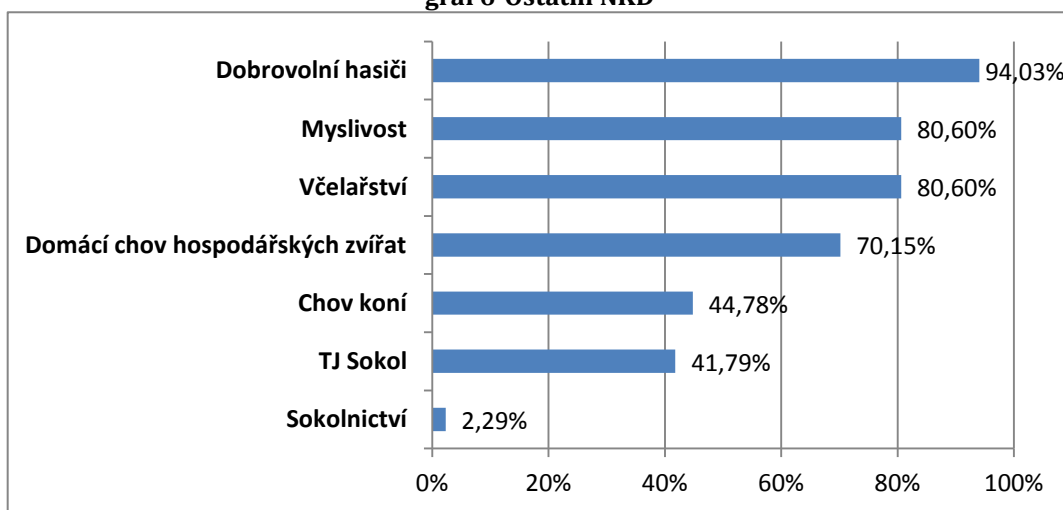
Sedmá otázka zjišťovala „ostatní“ tradice. Je to otázka, která nezapadá do formátu dělení NKD podle UNESCO, jedná se o tradice, které jsou v ČR velmi rozšířené a mohly by být zřejmě zařazeny do některé z předchozích otázek, ale vzhledem k jejich komplexnosti a popularitě jim byla věnována samostatná otázka. Dále sem mohly obce v rámci vlastní odpovědi dopsat jakékoliv NKD, které se nachází na jejich území a které nebylo jmenováno v předešlých otázkách. Kompletní výsledky odpovědí na sedmou otázku vypadají takto:

Tabulka 10-Ostatní NKD

odpověď	počet obcí	podíl
Dobrovolní hasiči	63	94,03 %
Myslivost	54	80,60 %
Včelařství	54	80,60 %
Domácí chov hospodářských zvířat	47	70,15 %
Chov koní	30	44,78 %
TJ Sokol	28	41,79 %
Sokolnictví	2	2,29 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 6-Ostatní NKD

Zdroj: Srbová (2015a)

V rámci vlastních odpovědí na sedmou otázku bylo konkrétně jmenováno: skauti, rybářství, rybníkářství, fotbalový klub, tradiční nohejbalový turnaj (více než dvacet let), chov daňků a jelenů, kozí farma, zahrádkáři (ČZS), chov starokladrubského vraníka.

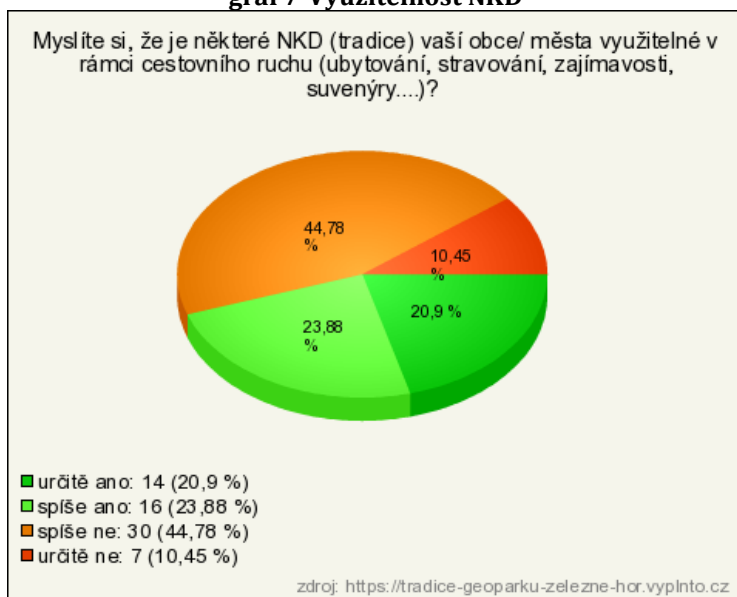
Osmá otázka „Myslíte si, že je některé NKD (tradice) vaší obce/města využitelné v rámci cestovního ruchu (ubytování, stravování, zajímavosti, suvenýry...)?“ měla za úkol zjistit, jaká je využitelnost reportovaného NKD z pohledu představitelů obce. Šlo o povinnou otázku, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí: určitě ano, spíše ano, spíše ne nebo určitě ne. Výsledky naznačují, že téměř ve 45 % obcích se nachází alespoň nějaké využitelné NKD v rámci CR.

Tabulka 11-Využitelnost NKD

odpověď	počet obcí	podíl
spíše ne	30	44,78 %
spíše ano	16	23,88 %
určitě ano	14	20,90 %
určitě ne	7	10,45 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 7-Využitelnost NKD

Zdroj: Srbová (2015a)

Devátá otázka byla nepovinná a navazovala na otázku předchozí. Respondent mohl napsat vlastními slovy, které NKD jeho obce je podle něj využitelné v rámci CR. Tuto otázku zodpovědělo pouze 21 respondentů a ne vše, co je uvedeno, spadá do kategorie NKD.

Tabulka 12-konkrétní NKD jednotlivých obcí

obec	odpověď
Chrudim	loutkářství, legendy (legenda o obrazu sv. Salvátora)
Chvaletice	loučení s létem (konec srpna), rozsvěcení vánočního stromu, vánoční koncert v kostele
Vojtěchov	kovářství, hrnčířství
Hlinsko	masopustní obchůzky, výroba tradičních dřevěných hraček, další řemesla (včelařství, pletení proutěných košíků, z tradiční výroby např. výroba domácích sýrů apod.)
Vysočina	velké množství kulturních památek
Svojšíce	Svojšícká tvrz- letos slavíme 650 let založení
Nasavrky	ubytování, stravování, zrekonstruovaný renesanční zámek, keltské muzeum
Golčův jeníkov	výstava jesliček v místním kostele
Načešice	Stínání kohouta
Horka	keramika a cínové šperky
Míčov-Sušice	maškarní průvod
Třemošnice	zřícenina hradu Lichnice, muzeum vápenictví, tradiční akce - festivaly
Stolany	chov koní, výjezdy na koních do přírody, obecní rybníky, starý písečný lom
Nová Ves	stavění máje
Nové Hradky	chov koní, faremní chov koz, faremní chov jelenů a daňků
Žlebské Chvalovice	masopust, pouť
Úherčice	vyjíždky na koni
Choltice	akce na Zámku v Cholticích, pálení čarodějnic, festival dětských chrámových sborů, festival chrámových sborů, adventní trhy, drakiáda, burčákové slavnosti, Svatováclavské slavnosti
Seč	umělecké kovářství, řezbářství, včelařství, pěstitelství
Prosetín	kozí farma
Slatiňany	chov starokladrubského vraníka

Zdroj: Srbová (2015) (A)

Desátá otázka „*Myslíte si, že je NKD (tradice) dostatečně propagováno?*“ ukázala, že i přesto, jak vzrostl zájem o NKD v rámci minulých let a vzrostla i míra jeho propagace, tak zde i nadále zůstává velký prostor pro zlepšení propagace NKD.

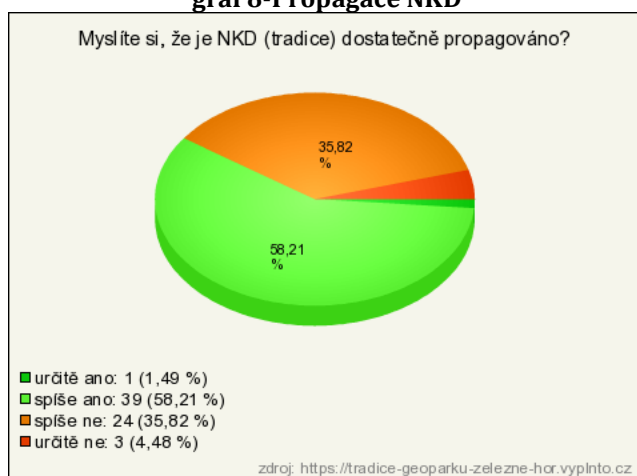
Výsledky odpovědí na desátou otázku vypadají takto:

Tabulka 13-Propagace NKD

odpověď	počet obcí	podíl
spíše ano	39	58,21 %
spíše ne	24	35,82 %
určitě ne	3	4,48 %
určitě ano	1	1,49 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 8-Propagace NKD

Zdroj: Srbová (2015a)

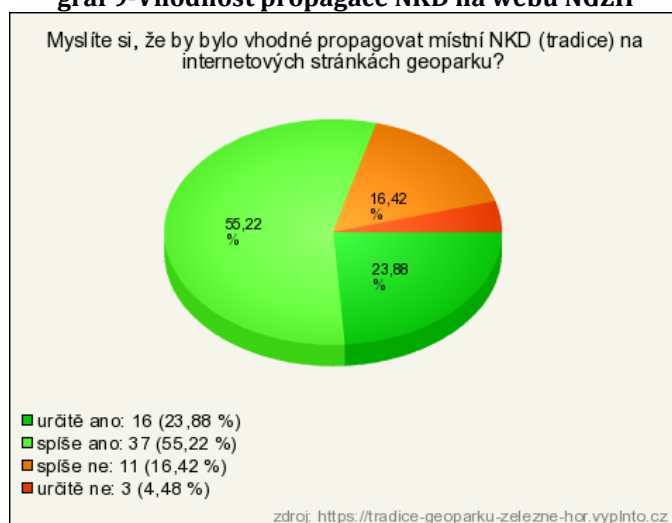
Další otázka v podstatě na desátou otázku navazovala. Měla zjistit, jestli si respondenti myslí, že je vhodné propagovat NKD na internetových stránkách geoparku. A jak ukazují výsledky šetření tohoto dotazníku, propagace v rámci geoparku a jeho webových stránek by byla vítána. Což není nijak překvapující, jelikož základem geoparků stejně jako NKD jsou místní obyvatelé a jejich iniciativa. Konkrétní výsledky otázky „Myslíte si, že by bylo vhodné propagovat místní NKD (tradice) na internetových stránkách geoparku?“ vypadají takto:

Tabulka 14-Vhodnost propagace NKD na webu NGŽH

odpověď	počet obcí	podíl
spíše ano	37	55,22 %
určitě ano	16	23,88 %
spíše ne	11	16,42 %
určitě ne	3	4,48 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 9-Vhodnost propagace NKD na webu NGŽH

Zdroj: Srbová (2015a)

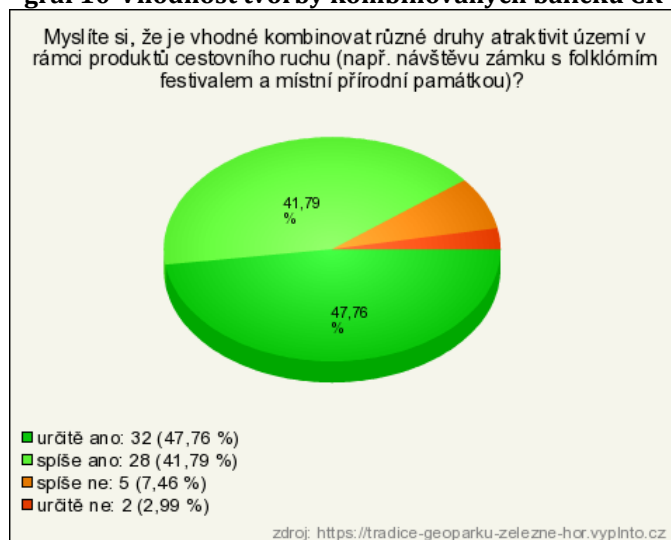
Dvanáctá otázka „Myslíte si, že je vhodné kombinovat různé druhy atraktivit území v rámci produktů cestovního ruchu (např. návštěvu zámku s folklórním festivalem a místní přírodní památkou)?“ souvisela s tvorbou balíčku produktů CR, který by mohl udržet návštěvníky v oblasti na delší dobu a více zapojit NKD do místní nabídky CR. Kompletní výsledky odpovědí na dvanáctou otázku vypadají takto:

Tabulka 15-Vhodnost tvorby kombinovaných balíčku CR

odpověď	počet obcí	podíl
určitě ano	32	47,76 %
spíše ano	28	41,79 %
spíše ne	5	7,46 %
určitě ne	2	2,99 %

Zdroj: Srbová (2015a)

graf 10-Vhodnost tvorby kombinovaných balíčku CR

Zdroj: Srbová (2015a)

Ze všech prezentovaných druhů NKD v tomto dotazníku lze vytvořit zajímavou tabulku nejrozšířenějšího NKD v rámci národního geoparku ŽH. TOP 15 vypadá takto:

Tabulka 16-TOP 15

odpověď	počet obcí	podíl
Dobrovolní hasiči	63	94,03 %
Jarní či letní pálení ohňů, čarodějnice	62	92,54 %
Obchůzky Mikuláše, čerta a anděla	58	86,57 %
Společný vánoční stromek na návsi	56	83,58 %
Myslivost	54	80,60 %
Včelařství	54	80,60 %
Posvícení	47	70,15 %
Domácí chov hospodářských zvířat	47	70,15 %
Příběhy, legendy, mýty	45	67,16 %
Velikonoční dětské obchůzky	42	62,69 %
Tradiční znalosti rostlin a živočichů	39	58,21 %
Tradiční znalosti ekologie	36	53,73 %
Obchůzka Tří králů	34	50,75 %
Pouť	33	49,25 %
Chov koní	30	44,78 %

Zdroj: Srbová (2015a)

4.4.2 Dobrovolní hasiči

Jedná se o nejčastěji se vyskytující NKD na území NGŽH. Sbory dobrovolných hasičů vznikají, podle informací ze Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS) (2014b), na území ČR hned v několika podobách. Toto sdružení dále zmiňuje, že dobrovolné sbory mohou vznikat jako právně samostatné, jako členové občanských sdružení (Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká hasičská jednota, Moravská hasičská jednota) nebo mohou být zřizovány obcemi a podniky. SH ČMS je podle informací na svém webu nejpočetnější organizací hasičů v České republice. Uvádějí, že je v ní evidováno 347 675 členů organizovaných v 7781 sborech. A že se k dobrovolným hasičům hlásí také 47 801 dětí a mládeže ve věku do 18 let. Podle stanov SH ČMS (2014a) je cílem jejich činnosti především:

- Ochrana života, zdraví a majetku před požárem, pomoc při živelných katastrofách
- Podpora všestranného rozvoje dětí a mládeže, vštěpování výchovných zásad v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva a dalších
- Podpora sportovní činnosti jejich členů
- Organizování a podpora výkonu dobrovolnictví

Dobrovolní hasiči jsou nedílnou součástí kulturního a sociálního života obce. Dobrovolní hasiči pořádají hasičské závody, plesy, zábavy, sportovní dny pro děti a pomáhají s přípravou dalších kulturních akcí v dané oblasti. Česká hasičská jednota (2015) uvádí, že sdružení hasičů ČMS spolupracuje s Folklorním sdružením České republiky a že v únoru 2001 spolu tato sdružení uzavřela smlouvy, které je zavazují navzájem propagovat a podporovat své akce. Zajímavé je i hasičské desatero, tak jak jej prezentuje Česká hasičská jednota (2015) viz tabulka 17:

Tabulka 17 - Hasičské desatero

• <i>Nehledej v dobrovolném sboru hasičském ni zisku, ni slávy, nýbrž jen povinnosti bratrské pomoci v neštěstí.</i>• <i>Jsi-li hasičským dobrovolníkem, buď jím celou duší a celým tělem, nemáš-li dobré vůle, nejsi dobrovolníkem a jsi dobré věci na obtíž.</i>• <i>Buď obětavý a statečný, ale jednej vždy s rozvahou, zbytečně nevydávej se v nebezpečí a dbej v činnosti hasičské svého zdraví.</i>• <i>Jsi-li činovníkem, nevypínej se nad jiné, ale pamatuj, že ti, kteří Tě zvolili,</i>

očekávají od Tebe činnosti zvýšenou a všechny přednosti těla i duše.

- *Bratry své považuj za rodné, jsi-li vzdělanější, nepohrdej jimi, ale hled' se jich povznést.*
- *Pamatuj, že na hasičském dobrovolníku se žádá povaha přímá, šlechetná a vlastenecká, v pospolitém jednání počestná a vlídná.*
- *Užitečnost hasičského zřízení dokazuje se lépe skutky než slovy, ale zájmy hasičské dlužno vždy a všude slušným způsobem hájit.*
- *Nevyvolávej ve spolku různic, sporů a pohoršení, ale přičiň se kvůli dobré věci, abys všeliké neshody přátelským způsobem zamezil nebo usmířil.*

Zdroj: Česká hasičská jednota (2015)

4.4.3 Včelařství

Včelařství je dalším velmi populárním druhem NKD NGŽH. Celkem ho v provedeném dotazníkovém šetření reportovalo 80,60 % obecních/městských úřadů. Včelařství jako takové má na území ČR mnohaletou tradici a v současné době dochází podle Českého svazu včelařů (2011) k její revitalizaci. Toto sdružení uvádí, že 98 % všech včelařů v naší republice je sdruženo právě v Českém svazu včelařů o.s. Konkrétně se podle tohoto svazu jedná o více než 51 tisíc včelařů a 567 tis. včelstev, čímž Česká republika patří mezi státy s nejvyšší organizovaností chovatelů včel na světě.

Na území Národního geoparku Železné hory se nalézá několik včelařských spolků a organizací.

- 1) Spolek včelařů v Chrudimi, viz tabulka 18

Tabulka 18 - Spolek včelařů v Chrudimi

Spolek včelařů v Chrudimi je nejstarším českým včelařským spolkem v ČR. Byl založen 4. října 1864 v Chrudimi za značného přičinění hraběte Jana Harracha a Theodora Thuna. Podle jeho vzoru vznikaly i další venkovské včelařské spolky. Včelařský spolek se od začátku těšil veliké oblibě a měl kolem 400 členů, roku 1870 vydal svůj první kalendář a posléze začal vydávat „Včelu Chrudimskou“, později nahrazenou „Českým Včelařem“. V roce 2014 měl 81 členů. Nejstarší

včelař, pan Jan Korbel, se narodil 1923, a je, stejně jako byl i jeho otec, členem spolku již od roku 1935 (přes polovinu doby existence spolku).

Zdroj: Gregor, Dorazilová (2014)

- 2) Střední odborné učiliště včelařské - Včelařské vzdělávací centrum, o. p. s. (SOUV-VVC), viz tabulka 19

Tabulka 19 - SOUV-VVC

Josef Lojda, ředitel SOUV-VVC, o.p.s., o škole v rozhovoru říká: *„Naše škola je ojedinělá, má více jak 60 letou tradici vzdělávání ve včelařském oboru. Po celou dobu její existence zabezpečujeme komplexní servis, a to jak teoretickou výuku, tak i praktickou. V současné době nabízíme možnost vyučení v učebním oboru včelař - denní i dálkovou formou. Naše škola nenabízí profesní vzdělávání pouze výukou učebního oboru, ale pořádáme různé zdokonalující kurzy ve včelařském oboru. Jsou zaměřené jak pro zájemce o obor, tak pro začínající včelaře, i pro profesionální včelaře. Zabýváme se i přípravou mládeže pro tuto komoditu. Jsme koordinátorem vzdělávání včelařské mládeže v ČR. Pořádáme různé aktivity pro vedoucí včelařských kroužků a provádíme jejich školení po odborné i pedagogické stránce“.* Součástí areálu učiliště je včelařské arboretum, kde rostou včelařské rostliny a byliny významné pro včelí pastvu. Arboretum má i estetické kouzlo a slouží k odpočinku studentů a návštěvníků. V areálu se nachází i včelařská prodejna, kde nabízejí včelí produkty a veškeré pomůcky a zařízení potřebné pro chov včel.

Zdroj: Lojda (2015)

4.4.4 Myslivost

Na stejném pořadí jako včelařství se v tabulce TOP 15 umístila s 80,60 % i myslivost. Myslivost je, jak uvádí MKCR (2014), zapsána na seznamu nehmotného kulturního dědictví od roku 2011. Podle informací Českomoravské myslivecké jednoty (2011) je v ČR v současnosti (2015) evidováno kolem 80 tisíc registrovaných myslivců. Myslivost má podle této jednoty v ČR mnohasetletou historii a její tradice přežila až do současnosti. Bližší představení myslivosti poskytuje tabulka 20.

Tabulka 20- Myslivost

Lov jako zdroj potravy byl jednou z nejstarších činností člověka. V průběhu času se snížil jeho význam jako zdroje potravy a stala se z něj cílevědomá zájmová činnost, kterou dnes označujeme jako myslivost. Myslivost je ale mnohem více než samotný lov.

V nominačním materiálu předloženém ministerstvu kultury pro zápis myslivosti na seznam nehmotného kulturního dědictví (Českomoravská myslivecká jednota, 2011:2) je uvedeno, že *„Myslivost v sobě zahrnuje i další aspekty... zejména chovy zvěře, obornictví, bažantnictví, ochranu zvěře a jejích biotopů, osvětlu, mysliveckou kynologii a samozřejmě dodržování mysliveckých zvyků a tradic, jako je používání myslivecké mluvy, úlomků, zálomků, konání výřadů a výloží, pasování. Historicky jde o tradiční škálu činností zahrnujících v sobě prvky ochrany přírody i zvěře používající své vlastní metody, tradiční mluvu, zachovávající zvyky a tradice a v neposlední řadě filozofii a etiku. Součástí myslivecké filozofie a etiky je především vyjádřením uvědomění si odpovědnosti, kterou myslivci vůči přírodě a zvěři v ní mají. Myslivecká etika, v níž je vyjádřena celá řada nepsaných pravidel, která jsou myslivci dodržována, se prolíná celým dlouhým vývojem myslivosti, během něhož se jejich obsah poněkud měnil, avšak její dodržování je znakem odpovědnosti myslivce. Součástí myslivecké filozofie je uvědomění si toho, že zvěř je neoddelitelnou a důležitou součástí přírody, kterou jsou myslivci povinni zachovat pro další generace. Mysliveckou filozofii lze vyjádřit tak, že samo střílení myslivce nedělá. Ostatně myslivec nechová zvěř proto, aby ji střílel, ale střílí ji nemocnou, přestárlou či nadpočetnou, proto aby ji choval. Jen ten, kdo se těší ze zvěře a lesa, i když to kolem nebouchá, kdo v přírodě pobývá i v době hájení zvěře, když pole i les jsou zamrzlé a zaváté, když je málo potravy a zvěř ohrožuje smrt, kdo zvěř v tomto období ochraňuje, ten je pravým myslivcem.“*

Myslivci se také ve velké míře podílejí na kulturním životě mnoha obcí ČR, věnují se pořádání mysliveckých plesů, výstav, slavností, posvícení, dnů dětí, Hubertských zábav, mysliveckých hodů a jiných společenských akcí.

Zdroj: Českomoravská myslivecká jednota (2011)

4.4.5 Chov starokladrubského vraníka

Jak dokládá tabulka TOP 15, chov koní obecně je dalším populárním NKD na území NGŽH. Velkým turistickým lákadlem, kromě jezdeckých oddílů a rančů, je i chov starokladrubského vraníka ve Slatiňanech. Bližší informace o chovu starokladrubských koní uvádí tabulka 21.

Tabulka 21 - Chov starokladrubských vraníků

Starokladrubští koně jsou chováni již více než 400 let. Původně byli tito koně chováni v mnoha barvách, od konce 18. století pak pouze bílí a černí, i když jsou tu výjimky potvrzující pravidlo, a tak se vzácně může narodit třeba hnědák. Bělouši byli určeni pro ceremoniální účely dvora, vraníci pak pro vysoké církevní hodnostáře a smuteční průvody. Starokladrubští bělouši se chovají přímo v Kladrubech nad Labem, starokladrubští vraníci pak ve Slatiňanech. Hřebčín Slatiňany vznikl roku 1898 z původních stájí pro dostihové koně a koně pro parforsní hony, které patřily spolu s přilehlým zámekem a panstvím rodině Auerspergů. Hlavní budovy hřebčína pocházejí z konce 19. století a veřejnosti jsou známé ze seriálu o koních Dobrá Voda.

Historie chovu sahá až do roku 1579, avšak chov vraníků byl přerušeno po první světové válce a z nenávisti ke všemu habsburskému téměř zlikvidován. Naštěstí v roce 1939 začal prof. F. Bílek z VŠZ v Praze svůj projekt na obnovení chovu starokladrubského vraníka. V roce 1945 byl částečně obnovený chov starokladrubského vraníka přestěhován z Průhonic u Prahy právě do Slatiňan. Profesor Bílek se zároveň zasloužil o založení hipologického muzea na zámku ve Slatiňanech.

V současné době (2015) je ve Slatiňanech chováno kolem 300 starokladrubských vraníků. Ke slatiňanskému hřebčínu patří také výcvikové středisko Heřmanův Městec, jehož součástí je galasedlovna se sbírkou uzdění, sedel a postrojů (prohlášených za KP) a hříbárna Slavice.

Zdroj: Národní hřebčín Kladruby (2015)

Podle informací z webových stránek Národního hřebčína Kladruby (2015) je hřebčín Slatiňany otevřen pro veřejnost od 1. dubna do 31. října každý den kromě pondělí. Podmínkou konání exkurze je alespoň minimální počet návštěvníků - pět. Se starokladrubským koněm se může veřejnost setkat také na dalších akcích

pořádaných Národním hřebčínem, na závodech spřežení (viz obrázek 5), mnoha koňských výstavách, pardubickém závodisti nebo například u jízdni policie.

Obrázek 5 - Starokladrubský vraník

Zdroj: Národní hřebčín Kladruby (2015)

4.4.6 Východočeské loutkářství

Východočeské loutkářství bylo v roce 2012, jak uvádí MKCR (2014), zapsáno na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Podle nominační dokumentace, kterou sestavilo Sdružení pro podporu tradic východočeského loutkářství (2012), se mohou jeho počátky datovat do druhé poloviny 18. století, kdy bylo tradičně provozováno kočovnými marionetáři. V této dokumentaci se dále uvádí, že od konce 19. století amatérští loutkáři uváděli svá představení pravidelně o sobotách a nedělích především pro pobavení dětí. K významným centřům ochotnického loutkářství patřil podle této dokumentace například Hradec Králové, Sobotka, Hronov, Jaroměř, Svatoňovice, Heřmanův Městec, Polička a Chrudim. V současnosti se řada z amatérských souborů účastní Loutkářské Chrudimi, a to je podle Chrudimské besedy (2015), jedna z nejvýznamnějších a nejstarších (od r. 1951) amatérských loutkářských přehlídek v Evropě. Letošní 64. ročník proběhne 30. 6. - 6. 7. 2015 a jeho tématem bude "proměna" a 240. výročí narození Matěje Kopeckého viz Chrudimská beseda (2015). Další možností, kde se s tradicí východočeského loutkářství na území NDŽH setkat, je Muzeum loutkářských kultur (MLK) v Chrudimi, které prezentuje a popularizuje loutkářství především prostřednictvím publikační a výstavní činnosti.

MLK (2011) na svém webu informuje o dalších doprovodných akcích, které připravuje. Jsou to především sobotní odpolední workshopy, loutková představení, vernisáže, případně přednášky, které se konají ve středu v podvečer.

4.4.7 Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku

Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku byly v roce 2009, jak uvádí MKCR (2014), zapsány na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky a v roce 2010 na seznam organizace UNESCO. Vojancová (2009) popisuje, že se jedná o pravidelně se opakující tradiční, téměř nepozměněné masopustní obchůzky, které se dochovaly v sedmi z dvaceti osmi vesnic v okolí Hlinska. Dále uvádí, že průvody jsou pořádány místními obyvateli (za pomoci města Hlinska a místních dobrovolných hasičů) pro místní obyvatele. Že vše musí být náležitě předem připraveno a je nutné zajistit muzikanty, přichystat pohoštění i výslužku, zhotovit masky, z nichž si mnohé zachovaly nepozměněný význam i podobu po desetiletí. Podle Vojancové (2009) mnozí otcové připravují identické masky pro své syny. Masky jsou rozděleny do 2 skupin: červené (nevinnost) a černé (plodnost). Červené nosí svobodní mládenci, je jich 6: laufer (strakatý), jeho žena a 4 Turci. Černé masky nosí ženatí muži, jejich počet není omezen. Jsou to například: ras, kobyla, žid, kominík, slaměný (viz obrázek 6), šašek. V současnosti se průvody pořádají v sobotu, nebo v neděli. Vojancová (2009) v nominační dokumentaci také popisuje průběh masopustu: Poté, co se průvod sejde, jdou požádat starostu o svolení k obchůzce. Následně se vydají od domu k domu, u každého stavení předvedou několik tradičních tanců a žertují s koljdoucími. V každém domě jsou pohoštěni a odnesou si výslužku, většinou malou sumu peněz. Celý průvod je zakončen „poražením kobyly“. Masky vytvoří kruh, v jehož středu pobíhá maska kobyly. Jedna z masek, obvykle je to ras, přečte obžalobu obsahující domnělé hříchy, jichž se kobyla během roku dopustila. Vojancová (2009) vysvětluje, že text humornou formou reaguje na nejrůznější události ve vesnici a jiné společenské problémy. Poté prý ras popraví kobylu sražením její čapky. Následuje žalozpěv, po něm je kobyla pomocí doušku alkoholu znovu oživena, což symbolizuje smrt (zimu) a probuzení nového života (jaro). Večer následuje taneční zábava. Všeobecnější popis masopustu uvádí tabulka 22.

Tabulka 22 - Masopust

Masopust je oslavou období hojnosti, období mezi postními Vánoce a Velikonocemi, které začíná po svátku Tří králů (6. ledna) a končí v úterý, jež předchází Popeleční středě, která má pohyblivé datum v rozmezí od 4. února do 10. března. Ač se jedná o tradici spojovanou s křesťanskou vírou, nalézají se v ní prvky antiky (saturnálie, bakchanálie), prvky pohanských oslav příchodu jara či dávné magické praktiky oblékání se do masek a rituálních obchůzek. První zmínky o masopustních průvodech lze nalézt na území ČR již v 13. století, ale dnešní podobu získaly až během 19. a 20. století. Celé období bylo typické pořádáním tanečních zábav, zabíjaček, svateb a mnoha dalších společenských akcí po celém našem území. Masopust byl slaven všude a všemi, od nejchudších až po krále, ve městech i na vesnicích. Úpadek přišel až během 2. světové války, kdy nacisté zakázali všechny lidové zábavy včetně těch masopustních a mnohé už nebyly nikdy obnoveny. Na několika místech ale byla jejich kontinuita zachována a na jiných je tato tradice v současné době revitalizována.

Nejoslavovanější jsou závěrečné dny masopustu:

- Tučný čtvrtek – tento den se měl každý pořádně najíst, podávala se vepřová pečeně s knedlíky a se zelím, plněné koblihy, „boží milosti“, „chrásty“ nebo trdelník, vše se zapíjelo pivem.
- Masopustní neděle – nebo také taneční neděle, po vydatném obědě se lidé vydali do hospody k muzice, ale tančilo se i přímo na návsi.
- Masopustní pondělí – v pondělí se pořádal „mužovský bál“ pouze pro ženaté a vdané, věřilo se, že podle toho, jak selka vysoko při tanci vyskočí, takové naroste obilí. Dalšími zvyky jsou např. babský mlýn nebo stínání kohouta.
- Masopustní úterý – den maškar – maškarní průvod obešel celou vesnici dům od domu, u každého se zastavili, zažertovali na účet domácích, zahráli a zatancovali. Maškarádi byli odměněni pohoštěním a výslužkou, obvykle penězi (ale i jablky, vejci, mákem...), za které se potom pilo večer v hospodě.

Zdroj: Vejpustková (2011) a České-tradice.cz (2014)

Obrázek 6 - Masopust Vortová 2015

Zdroj: archiv autora

4.4.8 ŽELEZNÉ HORY regionální produkt®

Díky MAS ŽH se Železnohorský region stal členem Asociace regionálních značek (2011). Podle informací z webových stránek Asociace regionálních značek (2014) existuje v současné době 55 certifikovaných výrobků a produktů, které mohou používat označení **ŽELEZNÉ HORY regionální produkt®**. Mezi certifikované produkty podle asociace patří: Med z Licoměřic, Železnohorský ležák, masný skot z biofarmy pana Vašíčka, brambory, kovářské výrobky pana Navrátila, Třemošnické těstoviny, Bojanovská krajovaná kresba a Bojanovská keramika paní Sádličkové, pletené výrobky z proutí a paličkované krajky paní Machové z Přelouče, výrobky košíkářské dílny paní Jozífové z Choltic, kovářské výrobky Lukáše Kučery z Přelouče, které vyhrávají nejrůznější soutěže jak v ČR, tak v zahraničí. Mezi další výrobky patří např.: Farmářské kuře z Vápenného Podola, přírodní rostlinná mýdla

mýdlárny Šiva, přírodní sirupy, extra džemy, povidla a marmelády, Chrudimský kváskový celozrnný koláč, Babiččin ovocný čaj, Svídnická krajková keramika, Žitný kváskový chléb, Kuřecí stehenní steak s medovohořčičnou omáčkou hotelu Šustr, Bramborový košíček s jablky z farmy Slunečný Dvůr, Železnohorské zelňáky penzionu Čtyřlístek, Daňčí a mufloní maso Zemědělské spol. J+V s.r.o. Lukavice, Lipinské mléčné výrobky, Choltické koláče (viz obrázek 7), Sochy vyřezávané motorovou pilou, Železnohorská medovina...

Obrázek 7 - Choltické koláče

Zdroj: archiv autora

4.5 Analýza využití nehmotného kulturního dědictví v rámci CR na území Národního geoparku Železných hor

Pro analýzu využití NKD byla zvolena také kvantitativní výzkumná strategie, konkrétně dotazníkové šetření viz příloha č. 2. Prvním krokem byl výběr cílové populace, kterou chceme zkoumat. Cílem bylo oslovit co nejvíce osob či subjektů, které se podílejí na tvorbě nabídky CR (ubytování, stravování, provoz církevních památek, provoz ostatních kulturních památek (muzea, hrady), provoz sportovních, adrenalinových či relaxačních zařízení, výroba a prodej dárkových předmětů, suvenýrů či tradičních výrobků, průvodcovské služby, pořádání konferencí a seminářů, příjezdový CR (CK, CA), domácí CR (CK, CA) a jiné). Seznam těchto subjektů byl vytvořen pomocí interní databáze MAS ŽH, vyhledáváním

kontaktů na internetu a kontakty poskytnutými zástupci geoparku. Bohužel se později ukázalo, že některé kontakty, jak v rámci interní databáze MAS ŽH, tak na internetu, nejsou aktuální. Druhým krokem bylo vytvoření samotného dotazníku, jež částečně vycházel z výsledků získaných z prvního dotazníku, který byl určen pro obecní úřady v této lokalitě a měl za úkol analyzovat existující NKD. Dotazníkového šetření se v období od 24. 04. do 10. 05. 2015 z cca 550 emailem oslovených zúčastnilo 102 subjektů. Celkové množství subjektů působících v rámci CR v dané lokalitě není bohužel známo.

První otázka „V jaké sféře cestovního ruchu se angažujete?“ byla povinná. Respondent musel zvolit alespoň jednu, maximálně však 2 nabízené možnosti. Zde je nutno zdůraznit, že na třetím místě v počtu odpovědí jsou průvodcovské služby se 14,71 %, což představuje 15 respondentů z 16 oslovených. To je na jednu stranu velmi zajímavé, na druhou stranu to může poněkud zkreslit reprezentativitu vzorku populace, která se šetření účastnila, a mělo by to být bráno v úvahu. Kompletní výsledky odpovědí na první otázku vypadají takto:

Tabulka 23-Poskytované služby

odpověď	počet respondentů	podíl
Ubytování	30	29,41 %
Stravování	30	29,41 %
Průvodcovské služby	15	14,71 %
Jiné	14	13,79 %
Provoz sportovních, adrenalinových či relaxačních zařízení	12	11,76 %
Výroba a prodej dárkových předmětů, suvenýrů či tradičních výrobků	11	10,78 %
Provoz ostatních kulturních památek (muzea, hrady)	9	8,82 %
Provoz církevních památek	6	5,88 %
domácí CR (CK, CA)	3	2,94 %
příjezdový CR (CK, CA)	1	0,98 %

Zdroj: Srbová (2015b)

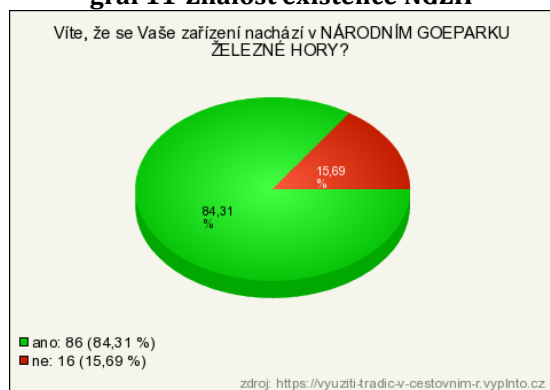
Druhá otázka zjišťovala, zda daný subjekt ví, že se jeho zařízení nachází na území NGŽH. Velká většina respondentů o tomto faktu věděla.

Tabulka 24-Znalost existence NGŽH

odpověď	počet respondentů	podíl
ano	86	84,31 %
ne	16	15,69 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 11-Znalost existence NGŽH

Zdroj: Srbová (2015b)

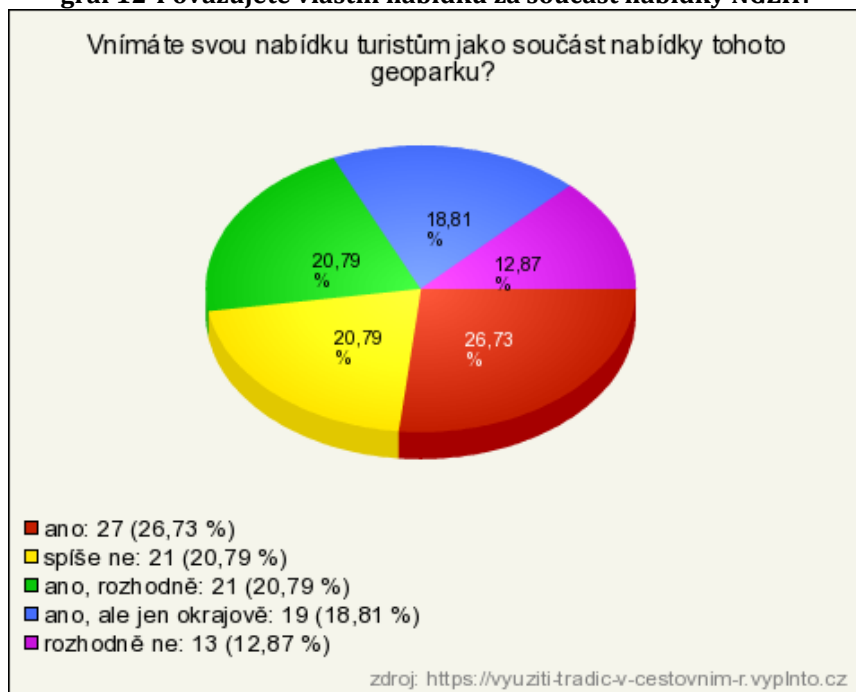
Třetí otázka byla nepovinná, navazovala na otázku druhou a zjišťovala, zda respondenti vnímají svou nabídku turistům jako součást nabídky NGŽH. 66,33 % (67) respondentů zvolilo některou z kladných odpovědí. 33,66 % (34) respondentů zvolilo některou ze záporných odpovědí. Kompletní výsledky odpovědí na třetí otázku vypadají takto:

Tabulka 25-Považujete vlastní nabídku za součást nabídky NGŽH?

odpověď	počet respondentů	podíl
ano	27	26,73 %
ano, rozhodně	21	20,79 %
spíše ne	21	20,79 %
ano, ale jen okrajově	19	18,81 %
rozhodně ne	13	12,87 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 12-Považujete vlastní nabídku za součást nabídky NGŽH?

Zdroj: Srbová (2015b)

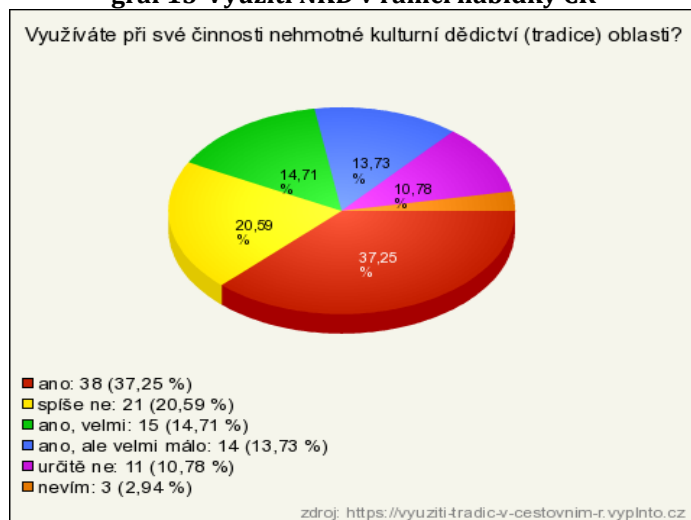
Čtvrtá otázka „*Využíváte při své činnosti nehmotné kulturní dědictví (tradice) oblasti?*“ byla stěžejní otázkou celého dotazníku. 65,68 % (67) respondentů zvolilo některou z kladných odpovědí. 31,37 % (32) respondentů zvolilo některou ze záporných odpovědí. Kompletní výsledky odpovědí na čtvrtou otázku vypadají takto:

Tabulka 26-Využití NKD v rámci nabídky CR

odpověď	počet respondentů	podíl
ano	38	37,25 %
spíše ne	21	20,59 %
ano, velmi	15	14,71 %
ano, ale velmi málo	14	13,73 %
určitě ne	11	10,78 %
nevím	3	2,94 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 13-Využití NKD v rámci nabídky CR

Zdroj: Srbová (2015b)

U této otázky je vhodné se podívat blíže i na jednotlivé výsledky v rámci konkrétních sfér CR. Negativní odpovědi převažovaly pouze ve 3 kategoriích, a to u: provoz sportovních, adrenalinových či relaxačních zařízení, příjezdový CR (CK, CA) a domácí CR (CK, CA).

Tabulka 27-Využití NKD v rámci segmentů nabídky CR

Odpovědi	celkem	ano, velmi	ano	ano, ale velmi málo	spíše ne	určitě ne	nevím
Ubytování	30	4	11	3	8	3	1
Stravování	30	2	7	8	7	4	2
Provoz církevních památek	6	1	3	1	1	0	0
Provoz ostatních kulturních památek (muzea, hrady)	9	2	4	0	2	1	0
Provoz sportovních, adrenalinových či relaxačních zařízení	12	0	3	1	5	3	0
Výroba a prodej dárkových předmětů, suvenýrů či tradičních výrobků	11	2	6	2	1	0	0
průvodcovské služby	15	3	9	2	0	1	0
příjezdový CR (CK, CA)	1	0	0	0	0	1	0
domácí CR (CK, CA)	3	0	0	0	1	2	0
Jiné	14	4	8	1	1	0	0

Zdroj: Srbová (2015b)

Pátá otázka byla povinná, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených odpovědí. Tato otázka měla zjistit, jaké konkrétní formy NKD jsou využívány

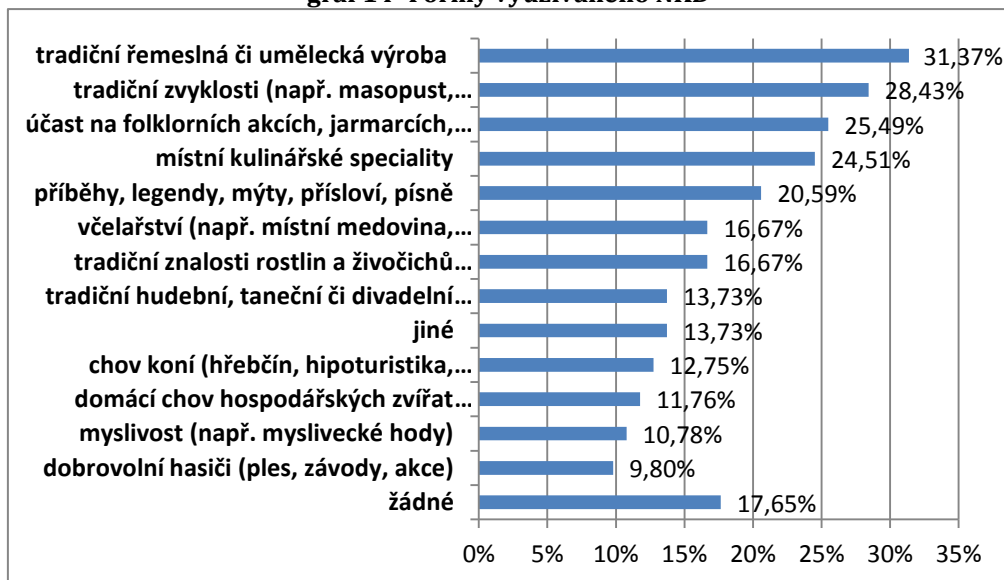
v rámci CR na území NGŽH. Jako nejvyužívanější forma NKD se s více než 31% ukázala tradiční řemeslná či umělecká výroba, následována tradičními zvyklostmi s 28 %. Kompletní výsledky odpovědí na pátou otázku vypadají takto:

Tabulka 28- Formy využívaného NKD

odpověď	počet respondentů	podíl
tradiční řemeslná či umělecká výroba	32	31,37 %
tradiční zvyklosti (např. masopust, pálení čarodějnic, velikonoční/vánoční zvyky)	29	28,43 %
účast na folklorních akcích, jarmarcích, trzích...	26	25,49 %
místní kulinářské speciality	25	24,51 %
příběhy, legendy, mýty, přísloví, písně	21	20,59 %
včelařství (např. místní medovina, med, svíčky)	17	16,67 %
tradiční znalosti rostlin a živočichů (místní houbaři, bylinkářky...)	17	16,67 %
tradiční hudební, taneční či divadelní představení	14	13,73 %
jiné	14	13,73 %
chov koní (hřebčín, hipoturistika, pobyty u koní)	13	12,75 %
domácí chov hospodářských zvířat (agroturistika, domácí sýry...)	12	11,76 %
myslivost (např. myslivecké hody)	11	10,78 %
dobrovolní hasiči (ples, závody, akce)	10	9,80 %
žádné	18	17,65 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 14- Formy využívaného NKD

Zdroj: Srbová (2015b)

Šestá otázka „Jmenujte některé konkrétně využívané NKD“ navazovala na otázku č. 5 a byla nepovinná. Respondent mohl napsat odpověď vlastními slovy. Tuto otázku zodpovědělo 35 respondentů a ne vše, co bylo uvedeno, spadá do kategorie NKD. Konkrétně zde bylo jmenováno: účast v akci Gurmánská stezka - soutěže ve vaření guláše, lidové zabijačky, masopustní průvody, spolupráce s mysliveckým sdružením, folkové festivaly, agroturistika, prohlídka farmy, prodej sýrů z vlastního mléka, Babiččin dvoreček-Licibořice, chov hospodářských zvířat, brambory - farma Hudeč, legendy - Andělská cesta v Luži, Poklona nad Střemošicemi - splašení koní při svatbě, Masopust ve Zbožnově, košíkář na Veselém Kopci, Betlém Hlinsko, Veselý Kopec, Svobodné Hamry, Lichnice, Oheb, vápenka Třemošnice, Dny Železnohorského regionu, Babí léto, tradice Železnohorského regionu, masopust Veselí, Míčov, poznávací procházky pro školy i ekocentra, kurzy pletení z proutí pro zájemce (školy, boii, pro obec), poradenství v péči o krajinu, botanický a zoologický průzkum, tradiční účast v masopustním průvodu, pálení čarodějnic, Lughnasad, chrudimské jarmarky, muzejní noc, legendy a pověsti o našem městě v rámci doprovodných akcí muzea (interaktivní cyklus prohlídkových tras, expozice Mozaika z dějin regionu), přírodovědné výstavy s edukačním programem, umělecko-řemeslná tvorba na letním příměstském táboře, workshopy pro veřejnost - šperky, věnce, vazby; výstavy využívající místní řemeslníky s programy pro širokou veřejnost (myslivost, včelaři...), jako turistické informační centrum upozorňuji na tradiční zvyky, jako suvenýry se snažím nabízet výrobky místní řemeslné a umělecké výroby, Zámek Choltice - Zámecká žebra, Choltické koláče, Rabova zabijačka. Každoročně pořádáme tradiční jarmark a řemesla na zámku v Cholticích, pořádáme pálení čarodějnic, kamenictví, chov včel, legendy, Masopust v Žlebských Chvalovicích, Legenda o bezedné jámě v Raškovicích, med, místní medovina (medovinka.eu), masopusty na Chrudimsku, legendy (např. Legenda o zázračném obraze sv. Salvátora - Chrudim), jedlé kaštiny, Místní židovské náboženské obce - zrušené s nástupem nacismu, po 2. světové válce již neobnovitelné, jejich každodenní život, tradice, zvyklosti a rituály, náboženská pravidla, bohoslužby, pohřebnictví atd., pěstování původních druhů ovoce, vysazování lip, pověst o Toulovcovi, tradice dýmkařské výroby, tradice kamenictví, Pověsti spojené s hradem Lichnicí.

Regionální certifikovaní výrobci, práce s ovčí vlnou - plstění, v menší míře předení a tkaní, účast na jarmarcích, křesťanské tradice, staré a krajové odrůdy ovocných dřevin Železných hor, tkalcovské vazby a vzory, tradice amatérského loutkového divadla, Tradiční folklorní festival Adámkovy folklorní slavnosti, pořádání jarmarků a farmářských trhů v areálu Betléma, masopustní obchůzky na Hlinecku - zapsané v seznamu NKD Unesco. Dále podporujeme minimálně formou propagace místní keramickou dílnu a výrobce tkaných výrobků. V našem informačním centru prodáváme včelařské výrobky oceněné regionální značkou Kvalita z Hlinecka apod., tradiční květiny našich babiček a využívání přírodnin - šišky, mech, větve...

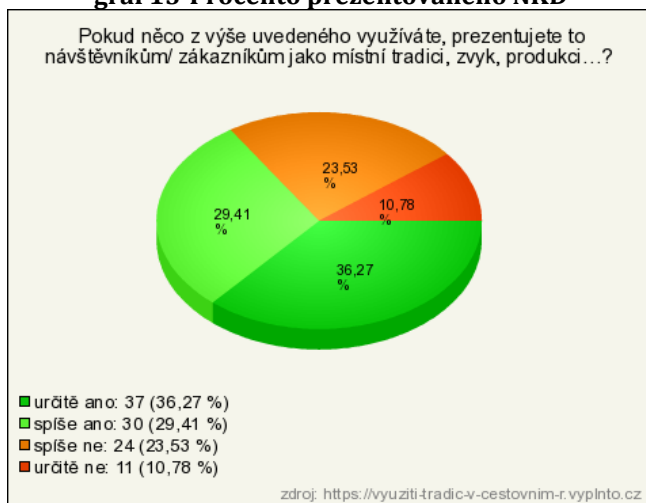
Sedmá otázka zjišťovala, zda je využívané NKD prezentováno návštěvníkům/zákazníkům jako NKD. Zajímavé je, že kolem 33 % respondentů uvedlo, že využití NKD není prezentováno jako NKD oblasti. Konkrétní výsledky sedmé otázky vypadají takto:

Tabulka 29-Procento prezentovaného NKD

odpověď	počet respondentů	Podíl
určitě ano	37	36,27 %
spíše ano	30	29,41 %
spíše ne	24	23,53 %
určitě ne	11	10,78 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 15-Procento prezentovaného NKD

Zdroj: Srbová (2015b)

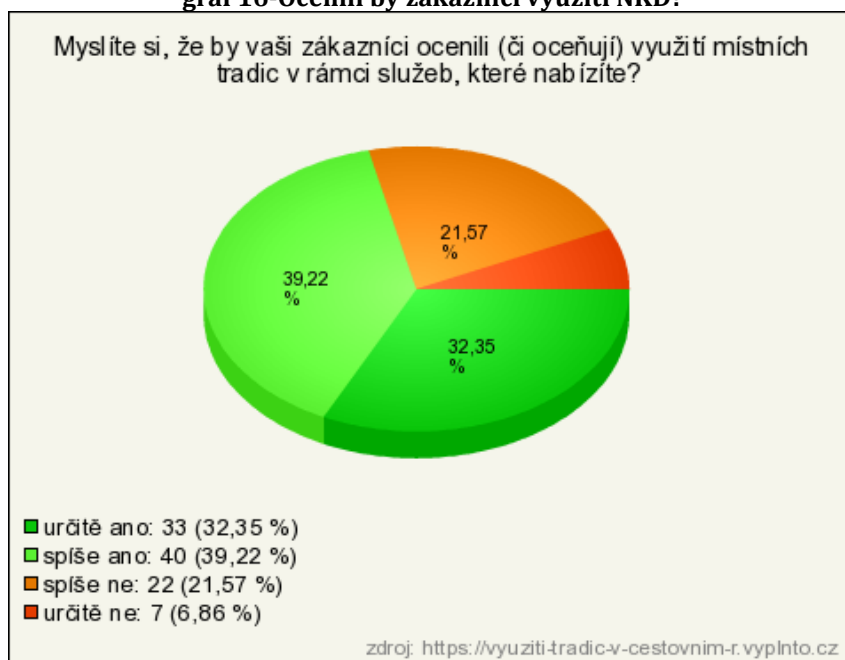
Osmá otázka zjišťovala, jestli si respondenti myslí, že by jejich zákazníci ocenili, popř. oceňují využití NKD v rámci jimi poskytovaných služeb. Zde více než 70 % respondentů zvolilo jednu z kladných odpovědí. Kompletní výsledky odpovědí na osmou otázku vypadají takto:

Tabulka 30-Ocenili by zákazníci využití NKD?

odpověď	počet respondentů	podíl
spíše ano	40	39,22 %
určitě ano	33	32,35 %
spíše ne	22	21,57 %
určitě ne	7	6,86 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 16-Ocenili by zákazníci využití NKD?

Zdroj: Srbová (2015b)

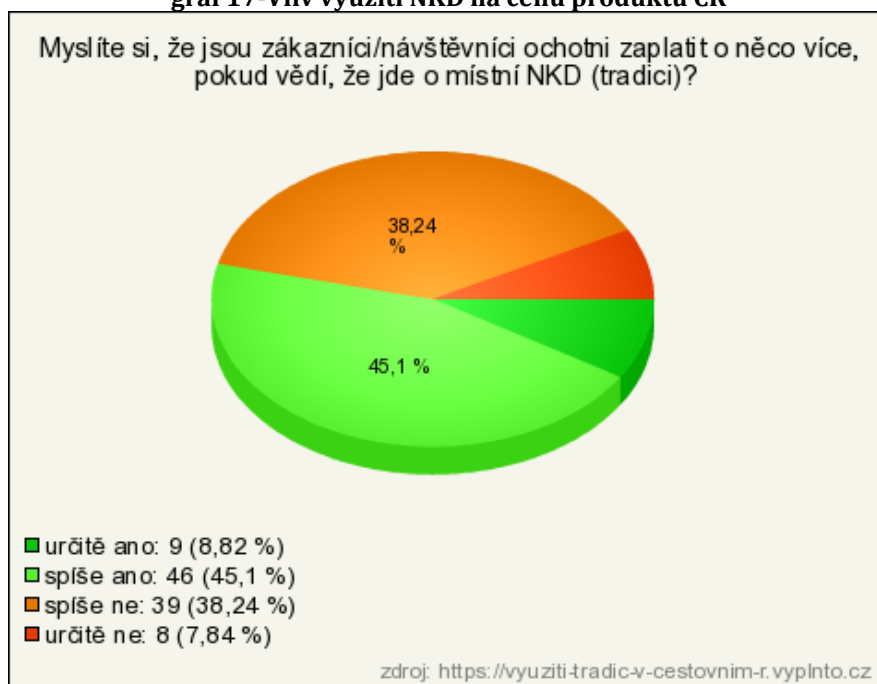
Devátá otázka „Myslíte si, že jsou zákazníci/návštěvníci ochotni zaplatit o něco více, pokud vědí, že jde o místní NKD (tradicí)?“ zjišťovala osobní názor jednotlivých respondentů na to, zda využití NKD a jeho prezentace v rámci nabízené služby může pozitivně ovlivnit cenu, kterou je zákazník ochoten zaplatit. Konkrétní výsledky vypadají takto:

Tabulka 31-Vliv využití NKD na cenu produktu CR

odpověď	počet respondentů	podíl
spíše ano	46	45,10 %
spíše ne	39	38,24 %
určitě ano	9	8,82 %
určitě ne	8	7,84 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 17-Vliv využití NKD na cenu produktu CR

Zdroj: Srbová (2015b)

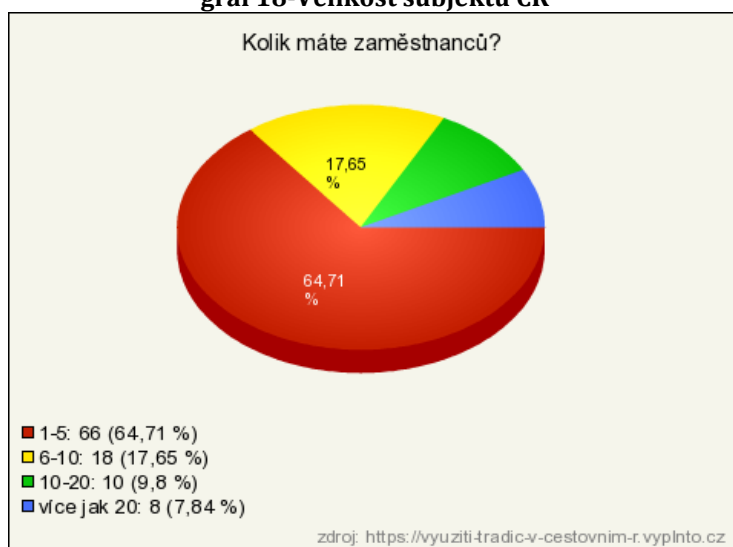
Poslední otázka zjišťovala počet zaměstnanců jednotlivých subjektů CR, které se zúčastnili dotazníkového šetření. Z téměř 65 % se jednalo o malé subjekty s 1-5 zaměstnanci.

Tabulka 32-Velikost subjektu CR

odpověď	počet respondentů	podíl
1-5	66	64,71 %
6-10	18	17,65 %
11-20	10	9,80 %
více jak 20	8	7,84 %

Zdroj: Srbová (2015b)

graf 18-Velikost subjektu CR

Zdroj: Srbová (2015b)

Pokud se podíváme na odpovědi na 4. otázku „Využíváte při své činnosti nehmotné kulturní dědictví (tradice) oblasti?“ z hlediska velikosti subjektů, dostaneme tyto výsledky:

Tabulka 33-Využití NKD v závislosti na velikosti subjektu

Odpovědi	Všichni respondenti	ano, velmi	ano	ano, ale velmi málo	spíše ne	určitě ne	nevím
1-5	66	12	25	10	14	3	2
6-10	18	1	6	3	3	5	0
11-20	10	0	4	1	3	2	0
více jak 20	8	2	3	0	1	1	1

Zdroj: Srbová (2015b)

Z těchto výsledků vyplývá, že využívání NKD nesouvisí s velikostí subjektu, neboť poměr kladných a záporných odpovědí vypadá pro jednotlivé skupiny takto:

Tabulka 34-Využití NKD v závislosti na velikosti subjektu-poměr +/-

Odpovědi	poměr +/-
1-5	2,76:1
6-10	1,25:1
11-20	1:1
více jak 20	2,5:1

Zdroj: Srbová (2015b)

5 Shrnutí výsledů

První část této práce poukázala na mnoho podobností v základních principech konceptů geoparků a nehmotného kulturního dědictví. Základ obojího spočívá v místním obyvatelstvu, jeho znalostech a iniciativě. Obojí také spadá do kategorie měkkého CR s výraznou snahou o udržitelnost. Obojímu hrozí znehodnocení v případě nadměrného a nepromyšleného využívání v rámci CR. Na druhou stranu však jeho promyšlené využití cestovním ruchem může přispět nemalou měrou k ekonomickému rozvoji dané oblasti.

Empirická část této práce prokázala:

- existenci velkého množství různých druhů NKD v dané oblasti
- existenci několika typických druhů NKD, které se nacházejí ve více než 80 % obcí v této oblasti (Dobrovolní hasiči, čarodějnice, Obchůzky Mikuláše, čerta a anděla, společný vánoční stromek na návsi, myslivost, včelařství)
- existenci využitelného NKD v 45 % obcí
- potenciál pro zlepšení propagace NKD
- pozitivní přístup k propagaci NKD v rámci propagace geoparku, stejně jako k tvorbě balíčků CR, které by kombinovaly NKD a geoturismus
- že 84 % subjektů působících v CR ví, že se nacházejí na území geoparku a 66 % považuje svoji nabídku za součást nabídky geoparku
- že více než 65 % subjektů v CR využívá NKD, ale pouze necelých 15 % ho využívá intenzivně
- že nejvíce je v rámci CR využívána řemeslná a umělecká tvorba, dále pak tradiční zvyklosti a účast na folklorních akcích, jarmarcích a trzích.
- že nejméně využívané NKD představují dobrovolní hasiči a myslivost, zároveň jde o jeden z nejrozšířenějších druhů NKD v oblasti
- 33 % využitého NKD není prezentováno zákazníkům jako NKD, i když se více než 70 % respondentů domnívá, že by to jejich zákazníci ocenili, a polovina věří, že by jim to umožnilo mírně navýšit cenu služeb a produktů

6 Závěry a doporučení

Hlavním cílem této práce bylo analyzovat nehmotné kulturní dědictví na území Národního geoparku Železné hory a jeho využití v rámci cestovního ruchu. První část, tj. analýza existence různých druhů NKD, byla řešena především dotazníkem určeným obecním úřadům. Šetření se zúčastnilo 67 obecních a městských úřadů z celkového počtu 118 identifikovaných a oslovených, což představuje 57 %. Tudíž lze předpokládat, že získané výsledky tohoto šetření věrohodně reprezentují realitu v rámci NGŽH a že je tento region velmi bohatý na výskyt NKD. Poměrně vysoká účast na dotazníkovém šetření také prozrazuje ochotu místní samosprávy se zapojit do aktivit nad rámec jejich povinností a zájem o toto téma.

Druhé dotazníkové šetření analyzovalo využití NKD v rámci CR na území NGŽH.

Toto dotazníkové šetření mělo potvrdit, nebo naopak vyvrátit původní pracovní hypotézu, která zní: Většina (více než 50 %) místní nabídky CR nevyužívá NKD oblasti. Tato hypotéza nebyla potvrzena, neboť 2/3 respondentů uvedly, že NKD využívají. Na druhou stranu pouze 14,71 % uvedlo, že NKD využívají intenzivně. Nejvíce využívaným NKD je řemeslná a umělecká tvorba. Naopak nejméně využívaným NKD je myslivost a dobrovolní hasiči, kteří jsou ovšem jedním z nejrozšířenějších druhů NKD obcí NGŽH.

Tohoto druhého šetření se zúčastnilo 102 respondentů z celkem asi 550 oslovených. Jedním z nedostatků tohoto šetření může být neznalost celkového počtu subjektů zapojujících se do nabídky CR, a tudíž neznalost procentuálního zastoupení subjektů CR této oblasti v dotazníkovém šetření. Také se nabízí hypotetická otázka, zda subjekty využívající NKD nejsou více ochotny účastnit se tohoto šetření v porovnání se subjekty, které NKD nevyužívají vůbec.

Na základě studia literatury a výsledků empirické části této práce lze doporučit:

- Spolupráci a propojení nabídky geoturismu a NKD – propagace NKD na stránkách geoparku
- Intenzivnější propagaci NKD v rámci nabídky CR – průvodce, brožury, audiovizuální materiály, návody, kuchařky, soutěžně-vzdělávací programy pro děti a mládež

- Prostřednictvím mimořádných programů, krátkodobých výstav či akcí propojit nabídku muzeí, zámků, hradů... s probíhajícími akcemi, zvyklostmi, slavnostmi v okolí
- Využít rostoucí poptávky po specializovaných formách CR a vytvořit komplexní balíčky produktů CR, které by jednotlivé segmenty zákazníků (důchodce, rodiny s dětmi, sportovce...) udržely v oblasti na více dnů – různé kombinace geoturismu, kulturního turismu, turistiky...
- Více využívat drobných projevů NKD v rámci nabídky určené pro místní obyvatelstvo – myslivecké hody, hasičské závody, včelařské produkty
- Více využívat příběhů a legend vztahujících se ke kulturním památkám i přírodním úkazům
- Využít moderních trendů v komunikaci, propagaci a prodeji - např. facebook, e-shop v rámci stránek ŽELEZNÉ HORY regionální produkt, interaktivní galerii či mapu NKD...
- Provést hlubší výzkum v rámci jednotlivých druhů NKD, ohodnotit jejich využitelnost v cestovním ruchu, stanovit limitující faktory

Nejen výsledky této práce ukazují, že nehmotné kulturní dědictví je velmi pestrou a zajímavou směsí mnoha různých aktivit propojujících přítomnost s minulostí, probouzejících v lidech pocity hrdosti, vlastenectví, sounáležitosti... NKD zaznamenává v posledních letech zvýšený zájem právě ze strany cestovního ruchu, je vydáváno mnoho teoretických článků na téma NKD, marketing mnoha destinací se zaměřuje na místní tradice a příběhy, ale v praxi, i přes tuto zvýšenou pozornost, stále není velká část využitelného NKD v rámci CR využita.

7 Seznam použité literatury

- [1] ASOCIACE REGIONÁLNÍCH ZNAČEK. *ŽELEZNÉ HORY regionální produkt®* [online]. 2014 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/zelezne-hory/cs/certifikovane-produkty/?paginator-page=4>
- [2] ČESKÁ HASIČSKÁ JEDNOTA. *Česká hasičská jednota* [online]. 2015 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://www.hasicskajednota.cz/>
- [3] ČESKÉ-TRADICE.CZ. *Masopust- zvyky a tradice* [online]. 2014 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.cesketradice.cz/tradice/zima/masopust/116-masopust-zvyky-a-tradice>
- [4] ČESKOMORAVSKÁ MYSLIVECKÁ JEDNOTA. *Navrhovaný a evidenční list kulturního statku k zápisu do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury ČR: Myslivost* [online]. 2011 [cit. 2015-05-20]. Dostupné z: http://www.nulka.cz/files/narodni_seznam/Nominace_narodni_seznam_myslivost.pdf
- [5] ČESKÝ SVAZ VČELAŘŮ, O.S. *Český svaz včelařů, o.s.* [online]. 2011 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.vcelarstvi.cz/csv.html>
- [6] ČTVERÁKOVÁ, Iveta. *Využití potenciálu části národního geoparku Železné hory pro udržitelný cestovní ruch*. Praha, 2014. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zp/download/120169097>. Diplomová práce.
- [7] DESTINAČNÍ SPOLEČNOST VÝCHODNÍ ČECHY. *Vyhlášení Národního geoparku Železné hory* [online]. 2012 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.vychodni-cechy.org/cs/aktuality/tiskove-zpravy/208-vyhlaseni-narodniho-geoparku-zelezne-hory>
- [8] DORSON, Richard M. *Folklore and fakelore: essays toward a discipline of folk studies*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1976, x, 391 p. ISBN 06-743-0715-1.
- [9] DOUCEK, Jan, Martina PÁSKOVÁ, Daniel SMUTEK, Vítězslava SMUTKOVÁ, Jiří ŠTYRSKÝ a Josef ZELENKA. *Geoprůvodce: speciální průvodce po geoparku Železné hory*. 2., rozš. vyd. Chrudim: Vodní zdroje Chrudim, 2014, 175 s. ISBN 978-80-87883-09-9
- [10] DOUCEK, Jan. VODNÍ ZDROJE CHRUDIM, SPOL. S R. O. *Nominační dokumentace k žádosti o udělení titulu Národní geopark Železné hory*. 2011 [cit. 2015-04-03]. Dostupné z: vz@vz.cz
- [11] DOWLING, Edited by David Newsome and Ross K. *Geotourism: the tourism of geology and landscape*. Woodeaton, Oxford: Goodfellow Publishers Ltd, 2010. ISBN 9781906884093

- [12] EUROPEAN GEOPARKS NETWORK. *European Geoparks* [online]. 2015 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://www.europeangeoparks.org/>
- [13] FARSANI, Neda T., Celeste O.A. COELHO a Carlos M.M. COSTA. *Tourism crisis management in Geoparks through geotourism development*. Revista Turismo & Desenvolvimento [online]. 2012 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: https://www.academia.edu/1580784/Tourism_Crisis_Management_in_Geoparks_through_Geotourism_Development
- [14] GEOPARK ČESKÝ RÁJ O.P.S. © *Geopark Český ráj* [online]. 2011 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://www.geopark-ceskyraj.cz/>
- [15] GLOBAL GEOPARKS NETWORK. *Global Network Of National Geoparks* [online]. 2015 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://www.globalgeopark.org/index.htm>
- [16] GREGOR, Marcel, Zuzana DORAZILOVÁ, Václav ŠKARYD a Vincenc JIRÁSEK. *150 let spolku včelařů v Chrudimi*. Chrudim: U&WE ® ADVERTISING s.r.o., 2014. ISBN 978-80-87078-16-7.
- [17] CHRUDIMSKÁ BESEDA. *Loutkářská Chrudim* [online]. 2015 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.chbeseda.cz/>
- [18] JANEČEK, Petr. NÁRODNÍ MUZEUM. *Problematika konceptu nehmotného kulturního dědictví* [online]. 2006 [cit. 2015-01-18]. Dostupné z: <http://www.emuzeum.cz/muzeologie-a-metodika/teoreticke-texty/problematika-konceptu-nehmotneho-kulturniho-dedictvi.html>
- [19] KESNER, Ladislav, Ivo MORAVEC, Radek NOVOTNÝ a Dagmar ŠKODOVÁ-PARMOVÁ. *Management kulturního cestovního ruchu* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2008 [cit. 2015-03-01]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/efcd9671-4737-427b-bab5-1b6be507e800/GetFile10_1.pdf
- [20] KLEIN, Barbro. THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA. *Cultural Heritage, the Swedish Folklife Sphere, and the Others* [online]. 2006 [cit. 2015-01-18]. Dostupné z: <http://socrates.berkeley.edu/~caforum/volume5/pdf/klein.pdf>
- [21] LOJDA, Josef, ředitel SOUV-VVC, o.p.s., rozhovor s Terezou Srbovou, Nasavrky, leden 2015
- [22] MAS ŽELEZNOHORSKÝ REGION. *LEADER 2009 - 2013: Návrat ke kořenům* [online]. 2011 [cit. 2015-05-07]. Dostupné z: <http://zeleznohorsky-region.cz/tema/tema.phtml?id=6927&menu=4527>
- [23] MCKERCHER, Bob a Hilary DU CROS. *Cultural tourism: the partnership between tourism and cultural heritage management*. New York: Haworth Hospitality Press, c2002, xiii, 262 p. ISBN 0789011069.

- [24] MILOŠOVÁ, D., NEUŽIL, J., PÁSKOVÁ, M., PONDĚLÍČEK, M., SMUTEK, D. a ŠTÝRSKÝ, J. *Modul průvodce ekoturismu a geoturismu*. Vyd. 1. Editor Darja Šmídová. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, 158 s. ISBN 978-80-7435-330-7.
- [25] MINISTERSTVO KULTURY. *Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky* [online]. 2014 [cit. 2015-02-01]. Dostupné z: http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/regionalni-a-narodnostni-kultura/seznam_nem_statku/seznam-nematerialnich-statku-tradicni-a-lidove-kultury-ceske-republiky-37400/
- [26] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Cestovní ruch a udržitelný rozvoj: Odborná školení a vzdělávání pracovníků územní veřejné správy pro oblast cestovního ruchu* [online]. Praha, 2007 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/b973337b-cccc-42a3-9d19-2b23356dcff2/GetFile15_1.pdf
- [27] MUZEUM LOUTKÁŘSKÝCH KULTUR CHRUDIM. MLK: *Muzeum loutkářských kultur Chrudim* [online]. 2011 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.puppets.cz/>
- [28] NÁRODNÍ HŘEBČÍN KLADRUBY NAD LABEM S.P.O. *Národní hřebčín Kladruby nad Labem s.p.o.* [online]. 2015 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.nhkladruby.cz/>
- [29] RADA NÁRODNÍCH GEOPARKŮ ČR. *Národní geopark* [online]. 2015 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://www.geology.cz/narodnigeoparky/o-siti>
- [30] RADA NÁRODNÍCH GEOPARKŮ. *Charta národních geoparků České republiky* [online]. Ministerstvo životního prostředí ČR, 2010 [cit. 2015-04-16]. Dostupné z: http://www.geology.cz/narodnigeoparky/rada-ngcr/smernice_geoparky_P4_cerven_2011charta.doc
- [31] RODZI, Nur Izzati Mohd, Saniah Ahmad ZAKI a Syed Mohd Hassan Syed SUBLI. *PROCEDIA - SOCIAL AND BEHAVIORAL SCIENCES. Between Tourism and Intangible Cultural Heritage* [online]. Elsevier, 2013 [cit. 2015-01-14]. Dostupné také z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S187704281302497X>
- [32] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Dobrovolní Hasiči.cz: Stanovy* [online]. 2014a [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/dokumenty/stanovy/stanovy%202014.pdf>
- [33] SDRUŽENÍ HASIČŮ ČECH, MORAVY A SLEZSKA. *Dobrovolní Hasiči.cz* [online]. 2014b [cit. 2015-04-25]. Dostupné z: <https://www.dh.cz/>

- [34] SDRUŽENÍ PRO PODPORU TRADIC VÝCHODOČESKÉHO LOUTKÁŘSTVÍ. *Návrhový a evidenční list kulturního statku k zápisu do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury ČR: Východočeské loutkářství* [online]. 2012 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: http://www.nulk.cz/files/narodni_seznam/Nominace_narodni_seznam_loutkarstvi.pdf
- [35] SMEETS, Rieks. UNESCO. *Intangible Cultural Heritage and Its Link to Tangible Cultural and Natural Heritage* [online]. 2008 [cit. 2015-01-15]. Dostupné z: <http://si.archaeology.lk/materials/intangible-and-tangible.pdf>
- [36] SPOLEČNOST PŘÁTEL ŽELEZNÝCH HOR, O.S. *Geopark Železné hory* [online]. 2015a [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.geoparkzh.cz/cs/geopark/geopark-zelezne-hory/>
- [37] SPOLEČNOST PŘÁTEL ŽELEZNÝCH HOR, O.S. *Mapové podklady* [online]. 2015b [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <http://www.geoparkzh.cz/cs/geopark/geopark-zelezne-hory/>
- [38] SRBOVÁ, Tereza. *Dotazníkové šetření: Tradice geoparku Železné hory* [online] 2015a [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <https://www.vyplnto.cz/preview.php?id=48239>
- [39] SRBOVÁ, Tereza. *Dotazníkové šetření: Využití tradic v cestovním ruchu Železných hor* [online] 2015b [cit. 2015-05-27]. Dostupné z: <https://www.vyplnto.cz/preview.php?id=48736>
- [40] UNITED NATIONS, *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. UN Documents [online]. 1987 [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>
- [41] © UNESCO. *Global Geoparks* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/natural-sciences/environment/earth-sciences/global-geoparks/>
- [42] © UNESCO. *Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví* [online]. Paříž, 2003 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/culture/ich/doc/src/00009-CS-PDF.pdf>
- [43] VEJPUSTKOVÁ, Kristýna. *Masopustní tradice v České republice a ve světě* [online]. 2011 [cit. 2015-04-22]. Dostupné z: http://www.stepanovice.cz/e_download.php?file=data/editor/98cs_1.doc&original=masopustni_tradice_v_CR_a_ve_svetel.doc

- [44] VOJANCOVÁ, Ilona. SOUBOR LIDOVÝCH STAVEB VYSOČINA. *Nominační dokumentace pro zápis Vesnické masopustní obchůzky a masky na Hlinecku do Seznamu nemateriálních statků tradiční a lidové kultury ČR* [online]. 2009 [cit. 2015-05-27]. Dostupné z:
http://www.nulk.cz/files/narodni_seznam/Nominace_narodni_seznam_masopustni_obchuzky.pdf
- [45] ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.
- [46] ZELENKA, Josef. *Cestovní ruch - marketing*. Vyd. 3., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015, 247 s. ISBN 978-80-7435-543-1

8 Přílohy

Dotazník č.1:

1. Název obce:

2. Které ústní tradice a vyjádření včetně jazyka lze nalézt ve vaší obci?

- Přísloví
- Hádanky
- Příběhy, legendy, mýty
- Písně a básně
- Zaříkávadla
- Motlitby
- Říkadla a rýmy
- Jmenujte některé:

3. Které (tradiční, místní, amatérské) interpretační umění lze nalézt ve vaší obci?

- Divadelní soubor
- Taneční skupina
- Hudební skupina
- Loutkové divadlo
- jiné
- Jmenujte některé:

4. Které společenské zvyklosti, obřady a slavnostní události lze nalézt ve vaší obci?

- Masopust
- Vynášení Morany
- Velikonoční dětské obchůzky s řehačkami či pomlázkami
- Jarní či letní pálení ohňů, čarodějnice
- Stavění máje
- Slavnost na počátku léta (např. Jízda králů)
- Pout'
- Dožínky
- Vinobraní, dočesná
- Posvícení
- Obchůzky Mikuláše, čerta a anděla
- Adventní zvyky (například obchůzky Lucek a Barbor)
- Vánoční vystavování jesliček

- Společný vánoční stromek na návsi
- Obchůzka Tří králů
- Jiné místní společenské zvyklosti, obřady, společenské akce, slavnosti, poutě a náboženské zvyklosti:

5. Které vědomosti a zkušenosti týkající se přírody a vesmíru lze u vás najít?

- Tradiční znalosti ekologie
- Tradiční znalosti rostlin a živočichů
- Tradiční léčitelství
- Víra založená na přírodě a vesmíru
- Šamanismus, obřady
- Tradiční kosmologie (představy o světě jako celku)
- jiné:

6. Jsou u vás provozována některá tradiční řemesla či výroba:

- nářadí (např. sekernictví, soustružení, tesařství, kovářství...)
- oblečení
- šperků
- masek a kostýmů
- nádob (např. hrnčířství)
- umělecké řemeslo
- hudebních nástrojů
- hraček
- obřadních předmětů
- kulinářská tradice, tradiční pokrmy
- Jmenujte některé konkrétně:

7. Ostatní tradice na území vaší obce

- Myslivost
- Sokolnictví
- Dobrovolní hasiči
- Domácí chov hospodářských zvířat
- Chov koní
- Včelařství
- TJ Sokol
- Jiné nehmotné kulturní dědictví ve vaší obci:

8. Myslíte si, že je některé NKD (tradice) vaší obce/města využitelné v rámci cestovního ruchu (ubytování, stravování, zajímavosti, suvenýry....)?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

9. Pokud ano, tak které:

10. Myslíte si, že je NKD (tradice) dostatečně propagováno?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

11. Myslíte si, že by bylo vhodné propagovat místní NKD (tradice) na internetových stránkách geoparku?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

12. Myslíte si, že je vhodné kombinovat různé druhy atraktivit území v rámci produktů cestovního ruchu (např. návštěvu zámku s folklórním festivalem a místní přírodní památkou)?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

13. Máte další komentáře k tématu?

Dotazník č.2

1. V jaké sféře cestovního ruchu se angažujete?

- Ubytování
- Stravování
- Provoz církevních památek
- Provoz ostatních kulturních památek (muzea, hrady)
- Provoz sportovních, adrenalinových či relaxačních zařízení
- Výroba a prodej dárkových předmětů, suvenýrů či tradičních výrobků
- průvodcovské služby
- pořádání konferencí a seminářů
- incoming (CK, CA)
- domácí CR (CK, CA)
- Jiné
- žádné

2. Víte, že se Vaše zařízení nachází v NÁRODNÍM GOEPARKU ŽELEZNÉ HORY?

- ano
- ne

3. Vnímáte svou nabídku turistům jako součást nabídky tohoto geoparku?

- ano, rozhodně
- ano
- ano, ale jen okrajově
- spíše ne
- rozhodně ne

4. Využíváte při své činnosti nehmotné kulturní dědictví (tradice) oblasti?

- ano, velmi
- ano
- ano, ale velmi málo
- spíše ne
- určitě ne
- nevím

5. Které nehmotné kulturní dědictví (NKD) využíváte?

- místní kulinářské speciality
- účast na folklorních akcích, jarmarcích, trzích...
- příběhy, legendy, mýty, přísloví, písně
- tradiční hudební, taneční či divadelní představení
- tradiční zvyklosti (např. masopust, pálení čarodějnic, velikonoční/vánoční zvyky)
- tradiční znalosti rostlin a živočichů (místní houbaři, bylinkářky...)
- tradiční řemeslná či umělecká výroba (hrnčířství, krajkářství, proutěné výrobky, kovářství, šperky, hračky...)
- dobrovolní hasiči (ples, závody, akce)
- myslivost (např. myslivecké hody)
- včelařství (např. místní medovina, med, svíčky)
- chov koní (hřebčín, hipoturistika, pobyty u koní)
- domácí chov hospodářských zvířat (agroturistika, domácí sýry...)
- jiné
- žádné

6. Jmenujte některé konkrétně využívané NKD:

7. Pokud něco z výše uvedeného využíváte, prezentujete to návštěvníkům/zákazníkům jako místní tradici, zvyk, produkci...?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

8. Myslíte si, že by vaši zákazníci ocenili (či oceňují) využití místních tradic v rámci služeb, které nabízíte?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

9. Myslíte si, že jsou zákazníci/návštěvníci ochotni zaplatit o něco více, pokud vědí, že jde o místní NKD (tradici)?

- určitě ano
- spíše ano
- spíše ne
- určitě ne

10. Kolik máte zaměstnanců?

- 1-5
- 6-10
- 11-20
- více jak 20

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
 Fakulta informatiky a managementu
 Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, tel: 493 331 111, fax: 493 332 235

Zadání k závěrečné práci

Jméno a příjmení studenta: **Tereza Srbová**
 Obor studia: **Management cestovního ruchu**
 Jméno a příjmení vedoucího práce: **Martina Pásková**

Název práce:
Nehmotné kulturní dědictví na území Národního geoparku Železné hory

Název práce v AJ:
 Intangible cultural heritage of the National Geopark Železné hory

Podtitul práce:

Podtitul práce v AJ:

Cíl práce: Provést analýzu NKD na území Národního geoparku Železné hory, jeho momentálního využití a dopadů v rámci cestovního ruchu. Doporučit možné postupy vedoucí k optimalizaci využívání potenciálu NKD.

Osnova práce:

1. Titulní list
2. Prohlášení
3. Poděkování
4. Anotace
5. Obsah
6. Úvod
 - Důvod výběru tématu práce
 - Cíl práce
7. Teoretická východiska
 - Koncept geoparků
 - Cestovní ruch v geoparcích
 - Nehmotné kulturní dědictví
8. Volba metodologie, způsob řešení
9. Nehmotné kulturní dědictví v NGŽH
10. Shrnutí - průběh a výsledky šetření
11. Návrhy a doporučení
12. Seznam použité literatury a zdrojů
13. Přílohy
14. Zadání práce (kopie)

Projednáno dne: *3.10.2014*

Podpis studenta *Srbová*

 Podpis vedoucího práce